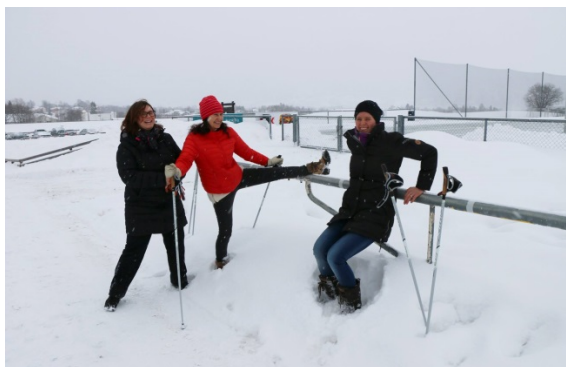


# Årsrapport 2014

<b>Samfunn</b>	<b>Tjenester</b>
<b>Medarbeidere</b>	<b>Økonomi</b>

## Noen glimt fra året som gikk...



*Oppstart av Lier frisklivssentral.*



*Inspirasjonsprisen delt ut for første gang.*



*Arbeid med masterplan og strategisk plattform for fjordbyen.*



*Tidsreisen – nytt sommerferietilbud for barn.*



*Ordfører Helene Justad (H) tok første spadestikk for det nye sykehjemmet Fosshagen.*



*Byggingen av Nye Hegg skole er i rute. Skolen tas i bruk for fullt høsten 2015.*

# Årets rapport

Rapporteringen til kommunestyret for året 2014 skjer gjennom to dokumenter:

- **Regnskapet** redegjør detaljert for kommunens økonomiske resultat. Budsjett for 2014 ble vedtatt som del av handlingsprogrammet, og justert ved behandlingen av tertialrapportene.
- **Årsrapporten** redegjør for samfunn, tjenester, medarbeidere og økonomi.

Årsrapporten gjelder bare de funksjonene rådmannen har ansvaret for. Dokumentet omfatter derfor ikke politiske styringsorganer og selskaper/foretak. Det vises til egne årsrapporter, som behandles i selskaps-/foretaksorganene.

Med utgangspunkt i standard for noter og årsberetning defineres økonomikapitlet i denne årsrapporten til å være kommunens årsberetning. Årsrapporten for øvrig er tilleggsinformasjon.

I henhold til regelverket går **finansrapporten** som egen sak.

## Innhold

Rådmannens kommentarer	1
Samfunn	3
Tjenestene	8
Medarbeidere	26
Økonomi	29

## Rådmannens kommentarer

*Definisjonen av «gode tjenester» handler langt på vei om den enkelte innbyggers opplevelse av kommunens tilbud; om livssituasjon, sosialt nettverk, tjenestenes tilgjengelighet på det tidspunktet behovet er tilstede, møtet med beslutningssystem og medarbeidere, samsvar mellom forventninger og leveranse...*

*Dermed finnes ikke de entydige svarene som kan rammes inn tabeller og krysses av som «godkjent». Brukerundersøkelser gir indikasjoner, egen kvalitetskontroll og statlige tilsyn bidrar til å avklare om det «objektivt sett» er levert på tilfredsstillende vis. Uansett er det ikke alltid en åpenbar sammenheng mellom fornøyde brukere og ressursinnsats; verdivalg og prioriteringer vil ikke nødvendigvis honoreres med toppkarakterer.*

*Desto større grunn er det antakelig til å konstatere at det ikke finnes kjente avvik av noe omfang ut fra de forutsetningene som er trukket opp av kommunestyret eller som er gitt kommunene i lov, forskrifter eller føringer. 2014 endte med omtrent de resultatene målene skulle tilsi og innenfor de økonomiske rammene som var gitt.*

### **«Folkehelse» på flere vis**

Åpningen av frisklivssentralen, oppstarten av Friskliv barn og unge og prosjektet Sunne og aktive liunger har gitt svært mange innbyggere et grunnlag for å ta ansvar for egen helse både fysisk og mentalt. Effekten kommer til uttrykk over tid og på forskjellig vis.

Den store oppmerksomheten og gjennomførte tiltak knyttet til rent vann og redusert forurensning er kommunale bidrag der mønsteret er lagt for lengre perioder og som fordrer betydelige årlige investeringer.

### **Omsorg i endring**

Fosshagen skal bli kommunens nye sykehjem og spaden er satt i jorden. I tiden frem til ferdigstilling planlegges det hvordan flere nært beslektede funksjoner kan knyttes til det nye anlegget for et best mulig tilbud til innbyggerne og god effekt av investeringene. Med vedtaket om drift i egenregi har kommunestyret angitt retningen og dermed rammebetingelsene et stykke på vei.

Fra sommeren 2014 er det suksessivt iverksatt flere endringer i omsorgstjenestene, dels som et resultat av tidligere vedtak, nye forutsetninger og dels som konsekvens av behov for behovsrettet innsats og forsterket styring.

### **Vekst og regional oppmerksomhet**

Om veksten har avtatt noe det siste året bekrefter utviklingen likevel at Lier står under et press som i stadig større utstrekning gjør seg gjeldende i kravet til tjenestenes kvalitet

og omfang. I praksis representerer derfor ikke 2014 noe «pusterom» hverken praktisk eller økonomisk.

Økningen i antallet innbyggere, deres mangfoldige bakgrunn og alderssammensetning har over tid satt den etablerte tjenesteproduksjonen på prøve. I tillegg gir situasjonen seg utslag i behovet for valg mellom utnyttelse av eksisterende bygg og anlegg og det å bygge nytt. Både Fosshagen som nytt fremtidig senter med blant annet sykehjem og «nye» Hegg skole utgjør en del av dette bildet.

Liers utvikling speiler også trekkene av en regional utvikling der areal- og transportutfordringene krever nye løsninger, på tvers av kommunegrensene. Samarbeidsprosjektet Buskerudbyen er ett av dem, plansamarbeidet med Drammen om Fjordbyen et annet. Miljøhensyn, fremkommelighet, trygge bomiljø og næringsarealer for fremtidens arbeidsplasser er elementer i en tett regional dialog som også omfatter statsetatene. I kjølvannet av Liers egen kommuneplan er det lagt ned betydelig arbeid sammen med andre for å realisere en ønsket utvikling.

### **Kommunal aktivitet øker, også i selskaper**

Kommunens aktivitet øker utvilsomt, enten det er i oppgaver, omfang, antall medarbeidere eller økonomiske rammer. Noe ble flyttet over i Vestviken interkommunale vei-, vann- og avløpselskap (VIVA IKS), mens ytterligere selskapsdannelse ble forberedt for Lier drift AS.

Samtidig er det grunn til å være oppmerksom på reformene som er under gjennomføring eller i forberedende fase. Det er en erfaring at det faller atskillig mer på kommunene direkte eller indirekte enn det forarbeidene skulle tilsi.

### **Økonomi til å leve med, men ikke mer**

Kommunens netto driftsresultat i 2014 er på 27,3 millioner kroner og svarer til 1,7 % av driftsinntektene på 1,6 milliarder kroner. Dette er så tett oppunder statens gjeldende anbefaling som mulig, selv om de foreløpige KOSTRA-tallene angir et netto gjennomsnittlig driftsresultat i 2014 på 1,1 %.

Årsrapporten viser som nevnt at Lier leverer tjenester på et rimelig og godt nivå sett under ett. Marginene er likevel forholdsvis små, enten det gjelder den daglige driften, opparbeidede reserver for investeringer eller buffere for å møte svingninger i samfunnsøkonomien.



Lier, 31. mars 2015

Hans-Petter Christensen  
Rådmand



# Samfunn

## Klima og energi

I Hp 2014-2016 ble fire tiltak i klimahandlingsplanen prioritert for gjennomføring i 2014.

Kommunikasjon og informasjon om klima- og energispørsmål skal forbedres, og plan for dette ble lagt frem (for Miljøutvalget) i februar 2014. Nye kommunale nettsider, som ble lansert i september 2014, og bruk av sosiale medier er med på å underbygge dette.

Mobilitets- og kjøretøystrategi og kommunikasjonsplan for miljø og klima, ble lagt frem for Miljøutvalget i mai 2014. I mobilitets- og kjøretøystrategien er det satt mål om at 80 % av bilparken til Lier kommune skal være lavutslippsbiler innen 2020. For å oppnå dette skal blant annet flere elbiler settes inn i driften.

Undervisningsopplegget KlimAvis er klart til gjennomføring, høsten 2015. Barn og unges kommunestyre har klima og energi som temaoppgave vår 2015. Resultatet fra arbeidet vil bli inkludert i KlimAvis.

I Strategisk plattform med Masterplan for fjordby på Lierstranda og Brakerøya er det lagt retningslinjer for klima og energi. Fokus er både å ivareta planleggingen av Fjordbyen og håndtere dagens utfordringer med hensyn til klima og energi i Liersamfunnet.

### Lierstranda og Brakerøya

Det er i samarbeid med Drammen kommune, utarbeidet en Strategisk plattform med Masterplan for fjordby på Lierstranda og Brakerøya. Planen var ferdig i oktober og ble lagt frem for Formannskapet i Lier den 30.10. De vedtok å sende den til grunneiere for uttalelse før behandling. Ved fristen var det kommet 11 uttalelser. Strategisk plattform med Masterplan blir behandlet i Drammen og Lier kommuner i januar-mars 2015.

Vestre Viken HF fikk tillatelse til å fortsette arbeidet med planlegging av nytt sykehus på Brakerøya og har varslet oppstart for reguleringsplanarbeid. De tar sikte på at planen skal vedtas i begge kommuner i løpet av 2015, byggestart i 2017 og åpning i 2022.

I forbindelse med utredningen av trase for nytt dobbeltspor på Vestfoldbanen ut av Drammen vurderer Jernbaneverket ny stasjon på Lierstranda. I 2015 starter de å avklare plasseringen av stasjonen og arealbehovet nærmere.

Plansamarbeidet mellom Lier og Drammen kommuner og Rom eiendom tok på høsten initiativ til å utrede nytt knutepunkt på Lierstranda. Buskerud fylkeskommune, Jernbaneverket, Statens vegvesen og NSB ble spurt om å delta, og alle har sagt ja. Oppgaven er foreløpig definert til å utarbeide mulighetsstudie for et framtidrettet og effektivt knutepunkt for buss, tog og taxi med både kollektivknutepunktet og omkringliggende byområde med lokalsenter, som støtter opp under miljøvennlig transport og utvikling av fjordby på Lierstranda.

## **Buskerudbyen**

Buskerudbysamarbeidet søkte Samferdselsdepartementet tidlig i 2014 om forlengelse av belønningsavtalen (Buskerudbypakke 1). Ny belønningsavtale forelå 4. desember 2014 med totalt 308,3 millioner kr i perioden 2014-2017. For 2014 er tilskuddet på 73,3 millioner kr som ble utbetalt i desember 2014.

Skisse til Buskerudbypakke 2 er godkjent av partene i samarbeidet.

Buskerudbyen utarbeider en mulighetsstudie for trasé for bybane/superbuss mellom Lierstranda og Mjøndalen (evt. Hokksund). Mulighetsstudien utreder ulike trasévalg, plassering av stoppesteder, passasjergrunnlag og kostnadsnivå, og er ventet ferdig første tertial 2015.

## **RV 23**

Reguleringsplanen for første utbyggingsetappe fra Dagslett til Linnes ble vedtatt i 2014 og Statens vegvesen har startet prosjektering av anlegget med sikte på anleggsstart i 2016/17.

Forberedelsene til reguleringsplanen for videreføring av veien frem til E 18 er startet. Det er bl.a. utarbeidet forslag til alternative kryssutforminger ved Strandbrua og i Amtmannssvingen, samt for rundkjøringen på Brakerøya. Adkomst til Lierstranda og nytt sykehus på Brakerøya blir innarbeidet. Planoppstart varsles i februar 2015 og SVV legger til grunn at anleggsstart skal være i 2017/18 slik at hele strekningen fra Dagslett til E 18, inklusiv ny adkomst til Lierstranda, kan stå klar til åpning av nytt sykehus på Brakerøya i 2022.

## **Bedre folkehelse**

Lier Frisklivssentral (FLS) ble åpnet i 4. mars og i alt 160 personer benyttet tjenester ved frisklivssentralen i løpet av 2014.

Prosjektet Friskliv barn og unge (FBU) er etablert og tiltaksplan iverksatt. Tiltaksplan for Sunne og aktive liunger (SAL) med vekt på fysisk aktivitet og gode matvaner er iverksatt. 600 barn deltar i prosjektet og status for 2014 er at barna, foreldre, lærere og ansatte er mer bevisst på aktivitetsvaner og matvaner. Kartleggingen ungdommer, der ca. 800 ungdommer deltok, er gjennomført og resultatene presentert.

Nettside om folkehelse i Lier er etablert i løpet av året. Den inneholder informasjon om folkehelse og folkehelsearbeid, mål for folkehelsearbeidet i Lier, innsatsområder og hvordan vi kan nå målet.

Helseveiledning til seniorer er videreutviklet. Kartlegging av tjenestenivå for personer over 80 år viser 11 % reduksjon i tyngre omsorgstjenester. Det er gjennomført ulike arrangementer og aktiviteter for seniorer i løpet av året.

## **Åpen, verdidrevet og samfunnsansvarlig kommuneorganisasjon**

Det arbeides løpende med bevisst- og ansvarliggjøring i hele kommuneorganisasjonen. I tillegg har Lier kommune deltatt i korrupsjonsforebyggende nettverk i regi av KS.

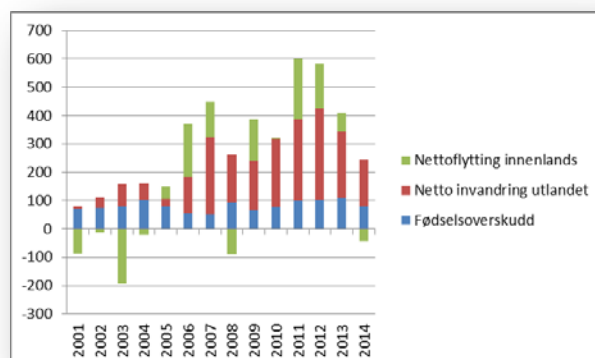
## Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Arbeidet med å gjøre Lier til en miljøvennlig kommune videreutvikles. Ulike virkemidler kartlegges og det ses på alternativer til Miljøfyrtårn-sertifisering.	HP 13-16 oppd 2.7	Pågår	Sak om vurdering av miljøsertifisering i Lier kommune, Miljøfyrtårn og andre Virkemidler, ble lagt frem for MU i sak 29/2013. Miljøfyrtårn hovedkontor-modell implementeres i organisasjonen i 2015.
Det avsettes en egen pott til prosjektfinansiering (i samarbeid med andre aktører). Mulige prosjekt kan være "Økt bruk av marka" i samarbeid med Statskog og Turistforeningen.	HP 13-16 oppdr 2.12	I gang	Følges opp videre av Kultur og fritid.
<u>Samordnet med:</u> Prosjektfinansiering – egenandel rammeendring 0,3 mill. kr	HP 13-16 ramme		
Fremtidig utnyttelse av Fjordbyen/Lierstranda vil stå sentralt i mange år fremover. Dette for å sikre de verdier som ligger i området hvor kommunen indirekte er en betydelig tomteeier. For å sikre nødvendig gjennomføringskraft i utvikling av Fjordbyen forutsettes det at utformingen av områdeplaner skjer i samarbeid med aktører som ønsker å utvikle området og har evne til å gjennomføre en langsiktig eiendomsutvikling. <b>Oppstart: januar 2014.</b>	HP 14-17 oppd 2.4	Forprosjektfase fullført	Strategisk plattform med Masterplan ble lagt frem i oktober 2014. Etter vedtak i formannskapet ble den sendt til grunneierne (som ble bedt om å videreformidle til sine leietakere) til uttalelse. Behandles i Drammen og Lier kommuner jan-mars 2015

## Befolkningsdata

Befolkningsdata pr. 1.1	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Endring siste år	Endring %
<b>Innbyggere ialt</b>	<b>23 267</b>	<b>23 580</b>	<b>24 177</b>	<b>24 763</b>	<b>25 175</b>	<b>25 378</b>	<b>203</b>	<b>0,8 %</b>
0-5 år	1 806	1 783	1 849	1 880	1 920	1 861	-59	-3,2 %
6-15 år	3 196	3 261	3 258	3 309	3 317	3 403	86	2,5 %
16-66 år	15 570	15 753	16 131	16 482	16 673	16 703	30	0,2 %
67-79 år	1 840	1 941	2 074	2 221	2 391	2 523	132	5,2 %
80-89 år	734	720	725	721	720	731	11	1,5 %
over 90 år	121	122	140	150	154	157	3	1,9 %

Liers befolkning økte med 203 personer, 0,8 %, i 2014. Dette er vesentlig lavere vekst enn i 2013 og tidligere. Vi må helt tilbake til 2008, og før det 2005, for å finne tilsvarende svak vekst. Innvandring utgjør så mye som ca. 80 % av den totale veksten, men den innenlandske flyttingen er negativ slik at nettoflyttingen til sammen utgjør ca. 60 % av veksten og fødselsoverskudd ca. 40 %.





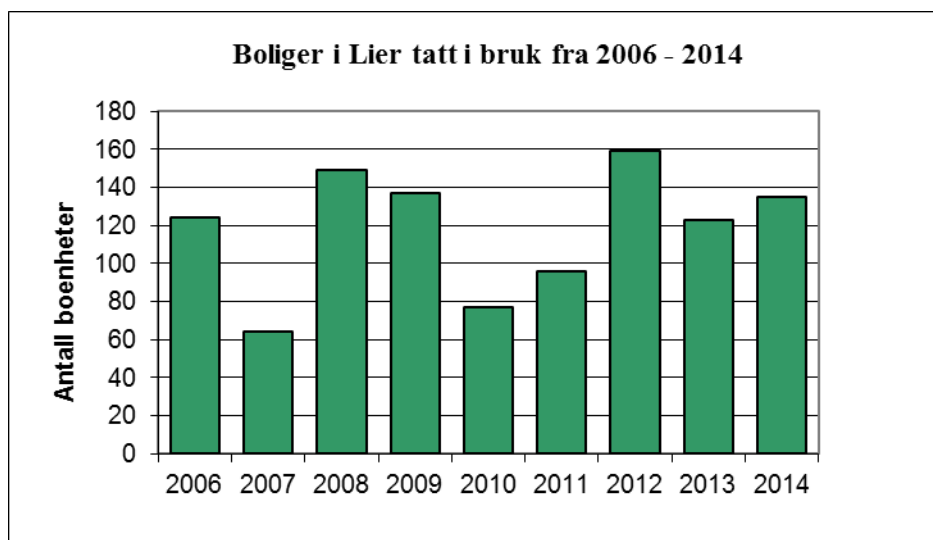
Fra og med år 2000 til og med 2014 har befolkningen i Lier vokst med 4 075 personer, ca. 19,1 %. Halvparten av veksten kommer fra innvandring mens den andre halvparten kommer fra innenlands nettoflytting og fødselsoverskudd. Fødselsoverskuddet (differensen mellom antall barn som blir født og antall personer som dør) har stabilisert seg på ca. 100 pr år de siste årene, men er nede i 81 fødte barn i 2014. Både innvandring og innenlands nettoflytting svinger sterkt fra år til år.

Til forskjell fra foregående år er det i 2014 en markant nedgang i antallet 0-5-åringer. Så sent som i 2013 vokste gruppen med 40 personer, mens den ble redusert med 59 i 2014. Barn i skolealder (6-15 år) øker fortsatt. Det gjør også gruppen av 67-åring og eldre, mens 16- til 66-åring ser ut til å stagnere og vokser svakere enn totalbefolkningen.

Blant våre naboer er bildet blandet. Drammen har noe sterkere vekst enn Lier (1,2 %) og Røyken har fortsatt sterk vekst med 2 %. Både Buskerud og Vestfold har redusert vekst i forhold til tidligere, Akershus en liten nedgang, mens Oslo har en markant økning.

Det kan være flere årsaker til redusert vekst i Lier i 2014. Med den store betydningen innvandring har hatt de siste årene er nedgangen i denne gruppen en åpenbar faktor, innvandringen sank og utvandringen økte i forhold til de siste par årene. Innenlandsk flytting har alltid variert sterkt avhengig av forhold i arbeidsmarkedet og boligtilbudet. En endring i 2014 i forhold til tidligere er at med det antall boliger som ble meldt ferdig kunne vi forventet høyere befolkningsvekst enn det som ble resultatet. Hva det henger sammen med får vi kanskje svar på når fullstendig statistikk for 2014 foreligger lenger ut på året.

## Boligbygging



Kilde: Kompas og Lier kommune

I 2014 ble det gitt midlertidig brukstillatelse eller ferdigattest til i alt 135 boenheter i Lier, hvorav 37 i Høvik, 35 i Hegg, 24 i Heia, 11 i Nordal og 19 i Sylling krets.

## Arbeidsledighet

Ved utgangen av 2014 var det 232 helt arbeidsledige i Lier. Dette utgjør 1,7 % av arbeidsstyrken mot 2,8 % i Buskerud og 2,7 % nasjonalt.

# Tjenestene

## Grunnskole og PPT

### Økonomisk resultat

Grunnskole og PPT (tall i 1000 kr)	Regnskap 2014	Budsjett 2014	Avvik kr. 2014	Avvik % 2014
Lønn fratrukket syke- og sv.ref	261 407	260 644	764	0,3 %
Driftsutgifter inkl mva ref	43 021	33 558	9 463	28,2 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-36 501	-29 684	-6 817	23,0 %
<b>Driftsresultat</b>	<b>267 927</b>	<b>264 518</b>	<b>3 409</b>	<b>1,3 %</b>

Totalt merforbruk på fellesområdet er 3,3 mill. kr. Det meste av merforbruket, 2,9 mill. kr, er relatert til skyssutgifter. Skoleskyss viser et merforbruk på 1,1 mill. kr hvorav hele merforbruket kan relateres til den ekstra kjøringen i forbindelse med Hegg skole. Skyss til og fra avlastning utgjør 1,8 mill. kr.

Skolene og PPT er totalt sett tilnærmet på budsjett (+0,1 mill. kr). Det er kun 4 skoler som har et merforbruk, de øvrige ligger innenfor budsjett.

### Måloppnåelse

- Gode resultater på nasjonale prøver og eksamen
- Elevundersøkelsen viser god trivsel blant de fleste elever i lierskolen
- Høy prosentandel elever som starter i videregående opplæring
- Etablert dialogmøte som en fast arena mellom skoleeier og skolene

### Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Fremtidig bruk av Frydenhaug skole vurderes der man ser om tilbudet kan gis innen egen virksomhet. Parallelt gjenopptas forhandlinger med Drammen kommune om økonomisk ramme for fortsatt bruk av Frydenhaug. <b>Frist: I løpet av 2. halvår 2014</b>	HP 14-17 oppd 2.5	Iverksatt	Ny base på Tranby er klar til oppstart skoleåret 2015-16. Rehabilitering/ombygging foregår våren 15 på Hallingstad skole / 100m skogen. Forhandlinger er gjennomført, men resultatet er ikke klart ennå.
I tilknytning til fysisk aktivitet innen skoleområdet og «Aktiv på skolevei» vurderes omfang av skoleskyss på nytt. <b>Frist: i løpet av 1. halvår 2014.</b>	HP 14-17 oppd 2.6	Gjennomført	Sak ble lagt fram i tjenesteutvalget 19.11.2014. TJU vedtok at saken om Bakkerudveien skulle utredes på nytt. Ny sak blir lagt fra våren 2015.

Gjenstående ramme for leksehjelp benyttes av den enkelte skole for elever med spesielle behov/utsatte grupper.	HP 14-17 oppd 2.7	Utgår	Departementet har endret lovverket, og kommunene står fritt til å organisere tilbudet på de trinnene kommunen ser som hensiktsmessig. Lier kommune viderefører leksehjelp.
2.14. For å styrke tilbudet innen PPT vurderes et nærmere samarbeid/sammenslåing med Røyken og Hurum eller andre kommuner. <b>Frist: i løpet av 2014.</b>	HP 14-17 oppd 2.14	Gjennomført	Lier PPT opprettholdes som kommunal PP-tjeneste.

## Andre saker

### PPT

Høsten 2014 ble det lagt frem en politisk sak om fremtidig organisering av PPT. Det var gjennomført en vurdering om en interkommunal PPT ville kunne forbedre tjenestene. Det ble gjort vedtak om at tilbudet i Liers PPT styrkes og videreutvikles innen Lier kommunes organisasjon. I januar 2015 ble ny leder i PPT ansatt, og utviklingsarbeidet er godt i gang innenfor disse områdene:

- Veiledning til barnehager og skoler på tilpasset opplæring før og etter utredning, samt fokus på systemrettet arbeid
- Arbeide for å unngå stor utskiftning av personalet
- Arbeide for å øke samarbeidet innad i PPT
- Spesialpedagogene som jobber i barnehagene legges organisatorisk under PPT

### Hegg skole

Arbeidet med å ferdigstille skolen er i rute, bestilt kvalitet holdes og budsjettet er under kontroll, jfr. månedsrapporter.

## Barnehage

### Økonomisk resultat

<b>Barnehage</b> (tall i 1000 kr)	<b>Regnskap</b> <b>2014</b>	<b>Budsjett</b> <b>2014</b>	<b>Avvik kr.</b> <b>2014</b>	<b>Avvik %</b> <b>2014</b>
Lønn fratrukket syke- og sv.ref	32 306	32 795	-489	-1,5 %
Driftsutgifter inkl mva ref	173 733	171 028	2 706	1,6 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-15 184	-14 849	-334	2,3 %
<b>Driftsresultat</b>	<b>190 856</b>	<b>188 973</b>	<b>1 882</b>	<b>1,0 %</b>

De 3 kommunale barnehagene har til sammen et overskudd på 1,4 mill. kr.

Fellesområdet har et merforbruk på 3,3 mill. kr. Delvis skyldes merforbruket «tilrettelagte tiltak» i barnehager som har et merforbruk på 1,1 mill. kr, mens kommunalt tilskudd viser et merforbruk på 1,7 mill. kr.

Tilskudd til ikke-kommunale barnehager fastsettes ut fra budsjett, og avregnes i årsavslutningen mot faktisk regnskap (fra og med 2015 fastsettes tilskudd ut fra regnskap og ikke budsjett, avregning blir derfor ikke lengre nødvendig). Avregningen for 2014 viser at det er utbetalt 2,3 mill. kr mer enn regnskapet tilsier.

Rådmannen registrerer den økonomiske situasjonen i flere av de ikke kommunale barnehagene. Behov for eventuelle bevilgninger gjøres 1.tertial.

### Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
For å tilpasse behovet etter barnehageplass i Øvre Lier vurderes det å avvikle en avdeling/reducere tilbudet ved Dambråtan barnehage. <b>Frist: i løpet av 1. halvår 2014.</b>		Pågår	Barnehagen tilpasser sin bemanning etter antall barn.
2.9. Tilsynet/oppfølging av de private barnehager vurderes med tanke på forenkling, gjerne i samarbeid med Røyken og Hurum eller andre kommuner. <b>Frist: i løpet av 2014.</b>		Fullført	System for tilsyn av ikke-kommunale barnehager er revidert. Fortsatt i egen regi



## Omsorgstjenester

### Økonomisk resultat

<b>Omsorgstjenester</b> (tall i 1000 kr)	<b>Regnskap</b> <b>2014</b>	<b>Budsjett</b> <b>2014</b>	<b>Avvik kr.</b> <b>2014</b>	<b>Avvik %</b> <b>2014</b>
Lønn fratrukket syke- og sv.ref	300 646	289 800	10 846	3,7 %
Driftsutgifter inkl mva ref	94 106	71 493	22 613	31,6 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-73 021	-61 655	-11 367	18,4 %
<b>Driftsresultat</b>	<b>321 731</b>	<b>299 639</b>	<b>22 092</b>	<b>7,4 %</b>

I 2014 har det vært gjennomført en KOSTRA analyse av bl.a. omsorgstjenesten. Analysen viser at omsorgsområdet drives svært effektivt og budsjettene er små. Dette merkes på tjenestene, og i 2014 er det flere virksomheter som har gått med overforbruk.

Omsorgstjenestene endte med et samlet overforbruk på 22 mill. kr, hvorav 15 mill. kr var innsparingskrav fra tidligere år som ikke er håndtert. Det har vært arbeidet med tiltak, men disse fikk liten effekt i 2014. Tiltak er nå konkretisert, og det forventes effekt fra 2015 på noen av tiltakene.

Selv om overforbruket er betydelig, ble resultatet lavere enn rapportene gjennom året. Dette skyldes i hovedsak at tilskudd for ressurskrevende brukere ble 8 mill. kr høyere enn budsjett. Det har vært en økning i tilskudd på flere av de virksomhetene som har høyt overforbruk. Tilskuddet føres på en fellespost på omsorgsområdet, og påvirker derav ikke virksomhetens resultat. Økningen av tilskudd dekker i stor grad overforbrukene på disse områdene.

#### Virksomheter med overforbruk på ressurskrevende tjenester

Habilitering	1,7 mill.	
Hjemmetjenesten Øvre Lier	4,1 mill.	B.la. kjøp av forsterket plass i påvente av kommunalt tilbud
Ytre Lier bofellesskap for funksjonshemmede	0,8 mill.	
Øvre Lier bofellesskap for funksjonshemmede	0,6 mill.	

#### Andre virksomheter med avvik av betydning:

Rehabilitering	0,7 mill.	Sammen med høyt forbruk på sykefravær/ svangerskapevikarer var aktiviteten noe høy i forhold til budsjett. Det har vært innsparinger på andre områder, men ikke nok til å holde budsjettet.
Felles omsorg	10,3 mill.	15 mill. kr i tidligere års kutt som ikke er realisert, 3 mill. kr fusjon Lier arbeidssenter (se eget avsnitt). 8 mill. kr i økt tilskudd ressurskrevende tjenester (se over)
Frogner sykehjem	0,6 mill.	Virksomheten har hatt lavere brukerbetaling og det har vært behov for ekstravakter/overtid i perioder med utfordrende adferd.
Liertun sykehjem	1,5 mill.	Det var forhold ved virksomheten som gjorde det nødvendig å styrke bemanningen utover budsjett. Liertun sykehjem har svært lav bemanningsfaktor og det er bevilget opp midler i 2015.

Bratromveien og Frogner bof	1,8mill.	Virksomheten startet med en for høy bemanning i forhold til rammen og klarte ikke tilpasning i løpet av året. Høyt sykefravær var også en vesentlig bidragsyter til overforbruket. Det er arbeidet med å tilpasse forbruket og skal nærme seg balanse i 2015.

### Fusjon Lier arbeidssenter

Virksomhetsoverdragelsen av Lier Arbeidssenter til Kjernehuset (ASVO) ble gjennomført etter planen i 2014. I arbeidet med fusjonen er det gjort endringer i forhold til ledsagerne som følger brukere ved arbeidssenteret. I utgangspunktet skulle denne gruppen også bli med i virksomhetsoverdragelsen, men erfaringer gjorde at det ble besluttet at denne gruppen fortsatt skulle være ansatt i kommunen. Dette reduserte mulighetene for de forutsatte innsparinger ved stordriftsfordeler. Det ble også klart at virksomheten ikke klarte å redusere rammene like mye som forutsatt i saken. Totalt førte dette til et overforbruk i 2014 på 3 mill. kr. Det er lagt frem en egen sak om forholdene i 2015 og tiltaket blir finansiert opp.

### **Politiske oppdrag**

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Rådmannen får i oppdrag å fremme forslag om en tidsplan og prosess for mulig omorganisering av driften av kommunens sykehjem i løpet av 2011.	HP 11-14 oppdr 2.20.	Fullført	Kommunestyret vedtok i møte 15. desember 2014, sak 94/2014 pkt.3 og beholde innholdsdriften ved Fosshagen i kommunal regi. En eventuell hel eller delvis konkurranseutsetting vurderes senere.
Forsøksprosjektet vedtatt ifm. 1. tertialrapport 2011 om økt grunnbemanning for å redusere sykefraværet gjennomføres snarest og finansieres gjennom økt sykepengerefusjon, ref. 2.3 og 2.4.	HP 12-15 oppdr 2.5	Fullført	Forprosjekt ved Liertun sykehjem ble avsluttet i mars 2014 og rådmannen finner ikke grunnlag for å gå videre med prosjektet.
Arbeidet med kompetanseoppbygging og dyktiggjøring av medarbeiderne og deres ledere videreføres, ref. HP 2011 – 2014. Det utarbeides en konkret gjennomføringsplan for oppbygging av spisskompetanse rettet mot diagnosegruppene demens og alderspsykiatri. I tillegg settes det inn noe fokus på kompetanseøkning rettet mot fagområdet intravenøsbehandling og sykdomsobservasjon.	HP 12-15 oppdr 2.6	Fullført	Det er gitt skoloring i følgende; <ul style="list-style-type: none"> <li>• demens og aldersgeriatri</li> <li>• intravenøs behandling</li> <li>• Ernæring</li> <li>• Ernæring via sonde.</li> </ul> Helseforetaket og kommunen vil samarbeide videre om kurs for å gjenkjenne risikoutsatte pasienter, iverksette gode tiltak og forebygge forverring, etter en såkalt «ALERT-metode». «ALERT» betyr beredskap eller årvåkenhet og står for: A= Acute (Akutt) L= Life-threatening (Livstruende) E= Events (Hendelser) R= Recognition (Gjenkjenning) T= Treatment (Behandling)

Det etableres et delprosjekt under sykehjemprosjektet som utreder: 1) Hvordan bruk av velferdsteknologi i kommunen kan bidra til at folk kan bo lengre og bedre hjemme. Hvordan bruk av velferdsteknologi i det nye sykehjemmet kan bidra til god kvalitet i tjenestene.	1. tert 12 KS 58/12	Fullført	I HP 2015-2018 ble det vedtatt styrking av området med 4 mill. i 2015 og 4 mill. 2016. Dette skal øke antall trygghetsalarmer i hjemmetjenesten samt at en skal teste ut diverse velferdsteknologi i sykehjemmene. Dette skal lede mot en hensiktsmessig kravspesifikasjon slik at kommunen får den velferdsteknologien vi kan ha nytte av. Arbeidet skal ledes av prosjektleder som vi bli ansatt i 50 % i disse to årene.
I forbindelse med romprogrammet for nytt sykehjem vurderes en egen rehabiliteringsavdeling med en helse- og velværepaviljong. Delfinansiering kan søkes fra Helsedirektoratet basert på konkrete planer. Det er også ønskelig med et bredere tilbud av tjenester på linje med Nøstehagen.  Samordnet med: Hvordan bruk av velferdsteknologi i det nye sykehjemmet kan bidra til god kvalitet i tjenestene.	HP 13-16 oppdr 2.5  HP 10-13 oppdr 2.9	I gang	Forprosjektet ble vedtatt av kommunestyret i februar, det er gjennomført en usikkerhetsanalyse som grunnlag for kontrahering. Sees i sammenheng med pågående omorganiseringsprosjekt  Jfr. ovenfor.
2.10. En omorganisering av hjemmetjenestene vurderes med tanke på å slå sammen Ytre og Øvre Lier hjemmetjeneste til en organisatorisk enhet. <b>Frist: i løpet av 2014</b>	HP 14-17 oppd 2.10	I gang	Sees i sammenheng med pågående omorganiseringsprosjekt
Det foretas en vurdering av om kommunen – direkte eller gjennom ulike tjenestekonsesjoner – kan tilby tilleggstjenester innen omsorgssektoren. <b>Frist: i løpet av 1. halvår 2014.</b>	HP 14-17 oppd 2.11	Ikke iverksatt	

## Andre saker

### Omorganisering

Det ble startet en omorganiseringsprosess i helse og omsorg. Målet er å skape mer robuste enheter som kan håndtere forventet vekst av brukere. Som første ledd i prosessen er det ansatt en fagsjef for Helse- og omsorg. Det er også besluttet å rendyrke en organisering utfra bestiller/utfører modell.

### Nytt sykehjem

I kommunestyret 15.12.14 sak 94/2014 - Omsorgstjenestene i Lier – sak vedrørende veivalg for Liertun sykehjem og Fosshagen ble følgende vedtatt:

*Lier kommune vektlegger behovet for en helhetlig omsorgstjeneste ved å:*

- 1. Rehabiliterer Liertun for å sikre forsvarlig drift i inntil 10 år.*
- 2. Foretar en mulighetsstudie av Fosshagen med sikte på mest mulig rasjonelle løsninger.*
- 3. Beholde innholdsdriften ved Fosshagen i kommunal regi. En eventuell hel eller delvis konkurranseutsetting vurderes senere.*
- 4. Omregulere Liertun til annet formål og selge eiendommen.*

### Feltsykepleier «Annekset»

Det ble i første tertial bevilget midler og etablert en 40 % feltsykepleierstilling, hvor 20 % av stillingen brukes til forebyggende rus/psyk ungdom. Feltsykepleier samarbeider med sosiallærer og helsesøster i videregående skoler om best mulig bruk av sine ressurser.

### Vask av personaltøy

Som en konsekvens av pålegg fra arbeidstilsynet måtte praksis om at ansatte vasker arbeidstøyet hjemme opphøre. Vask av arbeidstøy er nå innbakt i generell avtale om vask av tøy.

## Helse- og sosialtjenester

### Økonomisk resultat

Helse- og sosialtjenester (tall i 1000 kr)	Regnskap	Budsjett	Avvik kr.	Avvik %
	2014	2014	2014	2014
Lønn fratrukket syke- og sv.ref	78 765	79 278	-513	-0,6 %
Driftsutgifter inkl mva ref	83 247	75 005	8 242	11,0 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-27 555	-26 780	-775	2,9 %
<b>Driftsresultat</b>	<b>134 456</b>	<b>127 502</b>	<b>6 954</b>	<b>5,5 %</b>

Samlet hadde området med et overforbruk på 7 mill. Helsetjenesten og barnevern gikk med overskudd.

#### Nav/sosialtjenesten

I NAV ble det et overforbruk på sosialhjelp på 9,5 mill. kr. Det var underforbruk på andre områder, bla. introduksjonsprogrammet, som gjorde at sluttresultatet samlet sett ble på 6,8 mill. kr,

Veksten i sosialhjelpsutbetalinger skjøt fart i slutten av 2013 og har fortsatt i 2014. Fra 2013 har utbetalingene økt med 28 %. Nav har ikke klart å dempe veksten.

Det ble foretatt en gjennomgang av sosialhjelpen for å kartlegge hvilke faktorer som utgjør veksten. Ca. ½ av økningen skyldes flere brukere og ½ skyldes økte kostnader.

- Økning i brukere på 19 %.
- Økte kostnader på 22 %.

Husleiekostnadene var den største driveren til kostnadsveksten og vi ser en betydelig vekst i 2014. Lier er et pressområde der det generelt er vanskelig å finne egnede boliger samtidig som leieprisene har økt.

Andre faktorer som har påvirket kostnadsveksten:

- Innstramning på ordningen med statlige avklaringspenger (brukere går over på sosialhjelp) Brukere som har gått ut av denne ordningen har økt sosialhjelpskostnadene med ca. 1 mill. kr.
- Økning i langtidsmottakere.
- Høyt sykefravær har påvirket behandlingstiden.

Det meldes om tilsvarende vekst også i kommunene rundt Lier, og en del av disse forholdene er utenfor NAV's kontroll. Det jobbes med å se på hvilke muligheter NAV har for å påvirke økningen i antall brukere, og det er laget en tiltaksplan som skal iverksettes. I hvilken grad dette kan påvirke økonomien i 2015 er fortsatt usikkert.

#### Voksenopplæringen

Overforbruk på 1,4 mill. kr skyldes lavere tilskudd. Virksomheten har gjort tilpasninger, og det er bevilget opp midler for 2015.



## Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Boveilederfunksjonen styrkes. Kommunen avtaler nærmere organisering med Lier Boligselskap.	HP 14-17 oppd 2.12	Fullført	Det er avtalt med boligselskapet at stillingen organisatorisk knyttes til NAV-kontoret og stillingen er besatt.
Helseøstertilbudet økes gjennom økt rammebevilgning til helsetjenesten.	HP 14-17 oppd 2.13	Fullført	Iverksatt
Med utgangspunkt i Liermodellen (helse, PPT, barnevern og habilitering) gjøres det forsøk med et lavterskeltilbud ved å utnytte ressurspersoner i lokalsamfunnet til forebyggende arbeid.	HP 14-17 oppd 2.15	I gang	Igangsatt.

## Kultur

### Økonomisk resultat

Kultur (tall i 1000 kr)	Regnskap 2014	Budsjett 2014	Avvik kr. 2014	Avvik % 2014
Lønn fratrukket syke- og sv.ref	22 785	22 914	-130	-0,6 %
Driftsutgifter inkl mva ref	9 942	8 475	1 467	17,3 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-5 206	-3 787	-1 419	37,5 %
<b>Driftsresultat</b>	<b>27 521</b>	<b>27 603</b>	<b>-82</b>	<b>-0,3 %</b>

Alle virksomhetene har gått med et lite overskudd eller i balanse. Innenfor Kultur og Fritid virksomheten har Kulturdelen et overforbruk, mens Park og Idrett et underforbruk slik at virksomheten totalt har et mindre overskudd.

### Måloppnåelse

- **Tilbud til barn og unge-** Økt samarbeid med andre av kommunens tjenester for barn og unge har resultert i flere brukere av tilbudene og en økning i antall åpne dager. Årets UKM var det største noensinne, med over 200 deltakerungdommer.
- **Møteplasser-** Sak vedr ambisjoner for kultursalen ble lagt fram i juni 2014. Salen har fått navnet Lier kulturscene.
- **Kulturarv-** Temaplan kulturminner legges fram i 2015, informasjon på nett er i stor grad oppdatert og faste skolebesøk ved bygdetunet er gjennomført for to klassetrinn.
- **Folkehelse-** Nettsiden [www.lieropplevelser.no](http://www.lieropplevelser.no) er lansert med forslag til turer og opplevelser i Lier. Økt samarbeid med friluftsansjoner som organiserer aktiviteter er etablert, bl.a. med friluftsskoler og ferietilbud som resultat.

### Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Det forventes at Lier bygdetun gjennomfører tiltak for å bedre inntjeningen, og i større grad realiserer sitt inntektsmessige potensial. Det skal være en målsetning for bygdetunet å oppnå og opprettholde driftsmessig balanse over tid, og sikre fremtidig drift uavhengig av de til enhver tid gjeldende tilskuddsrammer.	HP 14-17 oppd 2.15	Startet	La fram en melding om kommunens forhold til Lier Bygdetun på bakgrunn bl.a. av HP-vedtaket, og denne gikk parallelt med ny HP-behandling i november/desember.
Meldingen «For kropp og sjel» ga mange strategiske føringer og flere mål og prioriteringsområder.	KS 12.11.13	Startet	Godt i gang med utviklingsarbeidet via egne saker og prosjekter. Årsrapportering, evaluering og videre prioriteringer ble lagt fram høsten 2014.

### Andre saker

- På grunn av bortfall av statsstøtte, fjernes gratis kulturskoletilbud som i løpet av skoleåret 2013-2014 blir gitt til alle 3.klassinger i Lier og som går under navnet «Kulturskoletimen». Totalt 327 barn har mottatt dette tilbudet.
- Kulturskolen ble, i samarbeid med Lier voksenopplæring, sertifisert som Miljøfyrtårn mars 2014.
- Ved årets slutt hadde 644 barn og ungdommer fått undervisning av kulturskolen i løpet av 2014.
- Arbeidet med plan for innhold i og innredning av nytt bibliotek i Lierbyen, med særlig vekt på utviklingstrekk for innholdet i biblioteket, er ikke ferdigstilt. Arbeidet ble satt på vent på bakgrunn av forslag for å utrede to alternativer samt å utsette prosessen til kommunereformarbeidet var ferdig. En grov arealskisse er utarbeidet, sammen med en oversikt over sentrale funksjoner i det nye biblioteket
- Kultur og fritid har i løpet av sommeren arrangert både Tidsreisen og Friluftsskole med stor suksess. Oppslutningen var så stor at dessverre ikke alle fikk plass, og mange sto på ventelister.

## Infrastruktur - Bygg, VA, Vei

### Økonomisk resultat

Infrastruktur - Bygg, VA, Vei (tall i 1000 kr)	Regnskap 2014	Budsjett 2014	Avvik kr. 2014	Avvik % 2014
Lønn fratrukket syke- og sv.ref	70 351	64 200	6 151	9,6 %
Driftsutgifter inkl mva ref	178 331	171 990	6 341	3,7 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-122 012	-104 266	-17 747	17,0 %
<b>Driftsresultat</b>	<b>126 670</b>	<b>131 924</b>	<b>-5 255</b>	<b>-4,0 %</b>

Resultatene på Lier Drift og Anlegg og Eiendom må sees i sammenheng, da oppgaver og ressurser har vært disponert noe på tvers. Holdes Kjøkkenet utenfor, går tjenesteområdet med ca. 4,0 mill. i overskudd. Hovedårsakene til overskuddet er mindre kjøp av vann og lavere energikostnader. Både pris og mengde er mindre enn forutsetningene. På bakgrunn av den gunstige kostnadssituasjonen i 2014, har bygningsvedlikeholdet blitt noe prioritert opp. Kjøkkenet hadde et overskudd i 2014 på 1,2 mill. Fra 2015 rapporteres kjøkkenet under tjenesteområdet omsorg.

### Måloppnåelse

- Mål om reduksjon i energiforbruket er i rute
- Den positive utviklingen i vannforbruk har fortsatt i 2014.
- Noe forsinkelse i fornying av ledningsnettet i henhold til tiltaksplanen.
- Utskifting av gammelt veilys er forsinket på grunn av kapasitet

### Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Investeringer i maskiner og kjøretøy til Lier Drift holdes på et minimumsnivå til man har fått en avklaring mht. fremtidig organisering av Lier Drift. Kirkens andel trekkes ut av potten.	HP 13-16 oppdr 2.11	Iverksatt	Makinparken overdras til Viva Iks som heretter ivaretar fornyelse
Lier Drift fristilles i større grad og søkes omorganisert til et kommunalt eid KF/AS i løpet av 2011. I denne prosessen vurderes det om Tranby Varme og Servicesentral bør inngå i den nye enheten alternativt mulighet for salg eller fortsatt egen drift.	HP 11-14 oppdr 2.13	Iverksatt	Ivaretatt gjennom etablering av VIVA IKS og Lier drift A/S
Det igangsettes planarbeid for utbygging av gang- og sykkelveier iht. vedtatt prioriteringsliste med særlig vekt på skoleveier. Kommunen inngår i forhandlinger med Fylkeskommunen/Statens Vegvesen om mulig forskuttering. Egen gangveiforbindelse mellom Hennemtorget og Nordal skole inngår i arbeidet. Miljøutvalget er styringsgruppe.	HP 13-16 oppdr 2.3	Startet	Oppstart med henvendelse til Buskerud fylkeskommune, vanskelig med forskuttering. G/S vei fra Lierbyen mot Egge er under prosjektering og det jobbes med grunnerverv for g/s-vei langs Eikseterveien

Samordnet med: Rådmannen utreder investeringstiltak for å sikre skoleveier slik at skyssgodtgjøring kan reduseres (kost/nytte-analyse) inkl. folkehelseperspektivet.	HP 12-15 oppdr 2.12	I gang	Gangveiforbindelse vurderes i forbindelse med oppdrag 2.20 i HP 14-17 Klinkenberghagan. Egen sak om Klinkenberhagan behandles endelig i møterunde mars 2015. I miljødep's godkjenning av boligfeltet kreves at det etableres en trafikkisikker gang- og sykkelveiforbindelse mot Tranby tettsted før det gis tillatelse til utbygging.
Det forutsettes at Lier Drift øker inntektene slik at virksomheten dekker egne kostander.	HP 14-17 oppd 2.17	Iverksatt	Ivaretatt gjennom etablering av VIVA IKS og Lier drift A/S
Under forutsetning av etablering av VIVA IKS mellom Lier, Røyken og Hurum pr 1. juli 2014 forutsettes en viss rasjonaliseringsgevinst fra og med 2015.	HP 14-17 oppd 2.18	I gang	Oppdraget gis videre til Viva Iks

## Andresaker

### Viva Iks

De tre kommunene Lier, Røyken og Hurum vedtok i sine respektive kommunestyrer å etablere det interkommunale selskapet VIVA IKS fra 1/7-2014. Selskapet er etablert, ledelse er på plass og arbeidet med å ivareta de tre kommunenes vei, vann og avløpstjenester er i gang.

### Lier Drift A/S

I PS 66/2014 besluttet kommunestyret at det skulle arbeides med en utredning og etablering av et heleid kommunalt aksjeselskap for bygningsdrift og renhold i Lier kommune. Selskapet skulle overta kommunens virksomheter på området gjennom en virksomhetsoverdragelse. I KS møte 15/12-2014 ble selskapet vedtatt etablert. Selskapet skal innrettes for å løse oppgaver for kommunen i første omgang. I en overgangsperiode på tre år tildeles selskapet oppdraget med å utføre alle kommunens oppgaver innen bygningsdrift og renhold som ikke allerede er konkurranseutsatt.

### Anlegg og Eiendom

Organisering av byggforvaltningsfunksjonen i Lier kommune, dvs resten av Anlegg og Eiendom, har vært under utredning i 2014. Utkast til rapport med anbefaling er ferdigstilt og kommer til politisk behandling i løpet av våren 2015.



## Plan/Samfunn

### Økonomisk resultat

Plan/Samfunn (tall i 1000 kr)	Regnskap 2014	Budsjett 2014	Avvik kr. 2014	Avvik % 2014
Lønn fratrukket syke- og sv.ref	26 421	27 086	-664	-2,5 %
Driftsutgifter inkl mva ref	27 262	21 052	6 210	29,5 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-36 195	-29 318	-6 877	23,5 %
<b>Driftsresultat</b>	<b>17 489</b>	<b>18 820</b>	<b>-1 331</b>	<b>-7,1 %</b>

### Måloppnåelse

- Øke den lokale matproduksjonen i tråd med nasjonal målsetting  
I 2013-2014 er det gitt tilskudd til drenering av 478 daa. Kun 8,2 daa jordbruksareal omdisponert til andre formål
- Minske forurensning og avrenning til Lierelva  
Forurensningskildene er kartlagt og fokus retter seg nå mot kontroll/oppfølging. Henvendelser knyttet til ulovlige fyllinger, bilvrak, søppel, etc. håndteres raskt.
- Innsynsløsning knyttet til plansaker (plandialog) og oppmålingssaker (oppmålingsdialog) på plass innen utgangen av 2014  
Planregisteret er digitalisert og tilgjengeliggjort i kommunens kartportal. Plan-/oppmålingsdialogen er ikke tatt i bruk/implementert. Arbeidet har vært mer krevende enn først antatt.
- Innsynsløsning for byggesaker (byggesaksdialog) på plass innen utgangen av 2016  
Det legges frem sak om fremdriften før sommeren.
- Alle saker skal behandles innenfor lovpålagte tidsfrister og ha en god kvalitet  
Opplæring av saksbehandlere er gjennomført.
- Oppdatere grunnkartbaser og følge opp forvaltningsavtalen for disse geodatasett bestemt i "Norge digitalt" avtalen  
Kartet ble oppdatert sommeren 2014. Kartportalen er tilrettelagt for flere temadatasett.

### Politiske oppdrag

Tiltak/vedtak	Sak	Status	Kommentar
Kommunens eiendom «Klinkenberghagan» er frigitt til boligformål i ny kommuneplan. Området søkes avhendet til utbyggere på den økonomisk mest fordelaktige måten.	HP 14-17 oppd 2.20	I rute	Vedtak fra FS i juni: Området legges ut for salg i det åpne marked ferdig regulert og avhendes til utbyggere mest mulig økonomisk fordelaktige for kommunen. Minst 10 % av arealet forbeholdes boligsosial utbygging.

## Andre saker

Tilsynet for små avløpsanlegg i Drammensregionen har tilsyn med 1334 små avløpsanlegg som er i drift i Lier kommune. Av disse er 21 anlegg godkjent etter dagens renskrav, mens 124 har fått varsel med krav om utbedring fra kommunen.

Tilsynskontoret har holdt noe igjen på krav om oppgradering av gamle avløpsanlegg i områder der det sannsynligvis vil måtte bli mange minirensanlegg for enkelthus. Tilsynskontoret har tatt prøver av rensset avløpsvann fra ca. halvparten av de rundt 500 minirensanleggene i Drammensdistriktet. Bare ca. en tredel tilfredsstillende renskravene for fosfor, og en tredel har svært dårlig rensing. Minirensanlegg stiller mindre krav til areal og løsmasser enn naturbaserte anlegg, og er derfor den anleggstypen som øker mest. De utgjør 62 % av alle nye anlegg som har fått utslippstillatelse fra tilsynskontoret.

Tilsynskontoret har sammen med andre aktører (bl.a. Norsk Vann, Bioforsk, Driftsassistansen i Østfold, Miljødirektoratet og andre kommuner) lyktes i å løfte problemet med dårlige rensresultater for minirensanlegg opp på et nasjonalt nivå.

I Lier har produksjonen av grønnsaker, frukt og bær økt de to siste årene. Produksjonen av melk har gått markert tilbake, mens øvrige produksjoner – korn og kjøtt – er forholdsvis stabile.

Av 8 daa jordbruksareal som ble omdisponert i 2014 ble 2 daa brukt til boligbygging mens det resterende var omdisponeringer innen landbruket.

Mesteparten av dreneringen i jordbruket de to siste årene er utført av grønnsakbønder og noe av kornbønder. Dreneringen gir bedre dyrkingsforhold og gir dermed potensial for økt matproduksjon. God drenering er også et viktig tiltak for å redusere avrenningen av partikler og plantenæring fra jordbruket til Lierelva og sidebekkene. Virkningen får man av at vannet siger ned i grunnen eller drengroftene i stedet for å renne av på overflaten. En god del partikler og næringsstoffene som er bundet til dem blir filtrert ut og når ikke ut i vassdraget. Særlig i vekstsesongen er virkningen god.

## Fellestjenester, ledelse og politikk

### Økonomisk resultat

<b>Fellestjenester, ledelse og politikk</b> (tall i 1000 kr)	<b>Regnskap</b> <b>2014</b>	<b>Budsjett</b> <b>2014</b>	<b>Avvik kr.</b> <b>2014</b>	<b>Avvik %</b> <b>2014</b>
Lønn fratrukket syke- og sv.ref	54 361	57 198	-2 837	-5,0 %
Driftsutgifter inkl mva ref	31 913	26 523	5 390	20,3 %
Inntekter eks. syke. sv ref og mva ref	-14 684	-9 072	-5 612	61,9 %
<b>Driftsresultat</b>	<b>71 591</b>	<b>74 649</b>	<b>-3 059</b>	<b>-4,1 %</b>

Tjenesteområdet har et overskudd på til sammen 3,0 mill i 2014. I hovedsak er det lavere kostnader til gruppelivsforsikring på HR enheten, refusjon av kostnader til utredningskapasitet fra de andre Viva-kommunene samt ledighet i stillinger hos kommunekassa som er årsakene. Ikt enheten trekker overskuddet nedover pga økning i lisenskostnader. Dette er en kombinasjon av økning i antall brukere og flere moduler i eksisterende verktøy over flere år som det ikke er kompensert for.

### Politiske oppdrag

<b>Tiltak/vedtak</b>	<b>Sak</b>	<b>Status</b>	<b>Kommentar</b>
Arbeidet med redusert sykefravær intensiveres ytterligere. Dette omfatter både tiltak mot sykefravær og økt refusjon ved sykdom. Det utarbeides en egen tiltakspakke med målsetning om at sykefraværet reduseres til 6 % innen 2015.	HP 13-16 oppdr 2.4	Under arbeid	Sykefraværsoppfølgingsverktøy er anskaffet og implementert.  26 virksomheter/enheter ligger under måltallet på 6 % legemeldt fravær.
Følgende oppdrag er samordnet med:  Økt fokus må settes på reduksjon av sykefraværet. Måltallet for reduksjon økes til 6 % i løpet av perioden, ref. HP 2011 – 14. Dette kan gi kr 2,5 – kr 3,0 mill. kr i reduserte personalkostnader pr år.	HP 12-15 oppdr 2.3		Lier bibliotek rapporterer null fravær. Skole, PPT og barnehagene gått noe opp, mens alle andre tjenesteområder har nedgang fra tilsvarende periode i fjor.
Det legges frem en plan på hvordan Lier kommune skal redusere sykefraværet til 7 % og 5 % i 2014. Planen skal inneholde tiltak og eventuelle kostnader ved disse.	2. tert 11 KS 69/11		Omsorgstjenesten, helse og sosial, kultur, infrastruktur, plan og samfunn og fellestjenestene går samlet sett ned.
For å sikre økt økonomisk handlefrihet styrkes arbeidet med omstilling og omorganisering av kommunal virksomhet gjennom opprettelse av et eget prosjekt som rapporterer direkte til Rådmannen. Ressurser fra egen organisasjon benyttes sammen med nødvendig ekstern kompetanse. <b>Oppstart: januar 2014.</b>	HP 14-17 oppd 2.3	Forsinket	Endringer i organisasjonen gjør at prosessorganiseringen ikke har funnet sin løsning pr. 2. tertial. Ny økonomisjef på plass fra 1. september. Selv om det ikke er etablert et overordnet prosjekt, er det etablert prosjekt på omsorg og det jobbes kontinuerlig med god økonomisk kontroll. Rådmannen har stor oppmerksomhet på dette området.

Det fremmes en egen sak om avvikling av rentebinding i løpet av 1. halvår 2014. Nye fastrenteavtaler inngås ikke før saken er behandlet.	HP 14-17 oppd 2.19	Fullført	Sak lagt frem i Formannskapet (46/2014)
Rådmannen orienterer Lier Everk og Eidos som de utbytteforventninger som ligger i Handlingsprogrammet. En konstaterer at Eidos så langt ikke har oppfylt eiers krav, ref. punkt 2.16 i Handlingsprogrammet 2013-16.	HP 14-17 oppd 2.21	Fullført	Selskapene er orientert om utbytteforventningene.
Rådmannen fremmer en egen sak om finansiering av kontrollutvalgets forvaltningsrevisjon, senest ifm 1. tertial 2014	HP 14-17 oppd 2.22	Fullført	Kontrollutvalget har hatt en gjennomgang av forvaltningsrevisjonen og angir merkostnader på rundt 0,2 mill. kr over budsjett. Avviket dekkes innenfor eksisterende ramme.

### Etikk og antikorrupsjon

Lier kommunes medlemskap i Transparency International Norge og kommunens vedtatte etiske retningslinjer forplikter både folkevalgte og medarbeidere å følge kommunens grunnleggende verdier, prinsipper og retning for høy etisk praksis.

*De etiske retningslinjer* gir ikke en detaljert instruks om handlinger. Hver enkelt folkevalgt og medarbeider har et selvstendig ansvar for egne handlinger og at disse faktisk er i tråd med de etiske retningslinjene som er vedtatt. Det foreligger ingen undersøkelse som gir svar på i hvilken grad folkevalgte og medarbeideres handlinger er i tråd med de vedtatte etiske retningslinjer.

I varierende grad har virksomhetene lagt til rette for systematisk refleksjon om etiske dilemmaer. I 2014 er det imidlertid ikke reist som *særskilt* tema i kommunens politiske utvalg.

Folkevalgte og medarbeidere skaper åpenhet gjennom styrevervregisteret, der deres politiske verv eller stilling automatisk blir overført fra Kommuneregisteret, samt at tilgjengelige opplysninger fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret innhentes automatisk for de som er registrert i *Styrevervregisteret*. I tillegg er folkevalgte og medarbeidere oppfordret til å legge til eventuelle styreverv, næringsinteresser, konsulentoppdrag eller større aksjeposter. I 2014 er folkevalgte minnet om registeret og adgangen til å foreta nye registreringer/endringer, men det er ikke foretatt noen gjennomgang av hvor mange som aktivt har benyttet seg av dette.

Kommunen har vedtatt rutiner for *varsling av kritikkverdige forhold*. Det er i 2014 ikke mottatt noen varsler om kritikkverdige forhold, noe som kan bety at det faktisk ikke har vært kritikkverdige forhold å varsle om. Prosedyren for varsling er tatt opp til vurdering, også om det skal foretas et skille mellom intern varsling med forankring i arbeidsmiljølovens bestemmelser og mulig ekstern varsling.

Rådmannen har etablert en innkjøpsstrategi med definerte fokusområder. Gjennom en undersøkelse i 2014 fremkommer det at behovet for å heve kunnskapen om innkjøpsstrategien og de viktige elementene i anskaffelsesreglene er tilstede.

## Fellesområdet - selskaper, finans, frie inntekter og overføringer.

<b>Fellesområdet - Overordn., selskape</b>	<b>Regnskap</b>	<b>Budsjett</b>	<b>Avvik kr.</b>	<b>Avvik %</b>
(tall i 1000 kr)	2014	2014	2014	2014
Lønn fratrukket syke- og sv.ref	-4 964	3 067	-8 031	-261,9 %
Driftsutgifter inkl mva ref	155 262	182 247	-26 985	-14,8 %
Inntekter eks. syke. sv.ref og mva ref	-1 308 538	-1 318 941	10 403	-0,8 %
<b>Driftsresultat</b>	<b>-1 158 240</b>	<b>-1 133 628</b>	<b>-24 612</b>	<b>2,2 %</b>

Området kommenteres under økonomikapitlet

### **Annet**

#### Eierstyring

Lier kommune hadde i 2014 eierinteresser i åtte aksjeselskap, fem av dem hel- eller majoritetseid. Dessuten har Lier kommune eierandel i syv interkommunale selskap og deltok i ni ulike vertskommunesamarbeid, fire samvirkemottak, en stiftelse og i en samarbeidsallianse, samt innehar andeler/leierettsbevis i studentboliger/borettslag.

Eierinteressene er fulgt opp i tråd med kommunestyrets vedtatte eierskaps- og selskapsstyring og resultatene av eierskapet er lagt frem til politisk behandling.

Kommunen har styrket innsatsen for eierstyring gjennom 2014 på såvel administrativt som folkevalgt nivå. Det er avholdt eierseminar og eiermøter og fastsatt årshjul for eierstyring som vil være operativt fra 2015.

# Medarbeidere

## Bemanning

Etter en stigende trend fra 2010 gikk antallet årsverk og ansatte ned i 2014, den største årsaken til nedgangen er ansatte som har gått over til Viva.

Antall	2010	2011	2012	2013	2014
Årsverk <sup>1</sup>	1 126	1 120	1 144	1 196	1 166
Ansatte	1 518	1 450	1 471	1 564	1 525

<sup>1</sup> Antall årsverk er alle "virksomme" årsverk per 31.12

## Heltid-deltid

Prosjektet «Heltid-deltid i omsorgssektoren», som ble gjennomført i pilotvirksomheten Liertun i løpet av 2013 og evaluert i 2014, ble besluttet ikke videreført til resten av organisasjonen.

## Arbeidsgiverpolitisk plattform 2012 – 2020

Kommunestyret vedtok arbeidsgiverpolitisk plattform for Lier kommune i 2012: «Arbeidsglede, stolthet og muligheter». Strategier og tiltak i tråd med plattformen vil hvert år innarbeides i handlingsprogrammet. Fokusområder som ønskes styrket er kompetanseutvikling, rekruttering og lederutvikling.

## Kjønnsbalanse, likestilling og mangfold

Lier kommune har en egen handlingsplan for likestilling. Vel 80 % av medarbeiderne er kvinner og snaut 20 % er menn. Det vises til egen rapport om likestilling (vedlegg 1 kjønnsfordeling).

Lier kommunes arbeidsgiverpolitiske plattform gir tydelig uttrykk for holdninger til:

- Tilrettelegging for medarbeidere i alle livsfaser
- Rekruttering som gjenspeiler befolkningens mangfold

Kommunestyrets vedtak danner grunnlag for strategier og tiltak som skal ivareta likestillingshensyn i vid forstand når det gjelder så vel etnisk, kulturell og religiøs bakgrunn som kjønn, nedsatt funksjonsevne og alder.

## Lærlinger

Vi har pr. 31. desember 2014 totalt 20 lærlinger, hvorav 5 i barnehage/skole, 11 i omsorg, 1 i IKT, 1 i Bilmekaniker og 2 i kontor og servicefag. 5 av disse går det nye 4-årige lærlingeløpet ved Lier vgs.

## Rekruttering

Arbeidsgiverpolitisk plattform fokuserer på Lier kommune som attraktiv arbeidsgiver, og har som delmål å styrke rekrutteringen over tid. Interessen for stillinger i Lier kommune har generelt sett vært meget bra i 2014. Rekruttering til sykepleierfaget og nøkkelstillinger innen tekniske fag og samfunnsplanlegging har vært mest utfordrende.

Antall	2010	2011	2012	2013	2014
Utlyste stillinger	183	156	192	151	162

## Kompetanseutvikling

Kompetanseutvikling er et av fokusområdene i arbeidsgiverpolitisk plattform. I dag planlegges og gjennomføres opplæring og utvikling både i den enkelte virksomhet, felles for større tjenestoområder og sentralt i kommunen gjennom felles opplæringsplan.

Det er ønskelig å styrke helhetlig kompetanseutvikling for å sikre at kommunen til enhver tid har medarbeidere og ledere med nødvendig kompetanse for fremtiden.

## Samhandling og medvirkning

### Lønnsoppgjør

Hovedoppgjøret 2014 var preget av konflikt i skolesektoren. Den årlige lønnsveksten i KS tariffområde ble 3,1 %. Lokale forhandlinger ble gjennomført uten brudd. Nytt lønssystem/tariff innføres i 2015.

### Arbeidsmiljøutvalg og Lokalt medbestemmelsesutvalg

	2014	2013	2012	2011	2010
AMU-møter	5	4	4	5	5
Antall AMU saker	37	23	59	47	44
LMU-møter	179	243	191	201	221
Risikovurderinger	28	32	26	18	23
Vernerunder	18	32	28	18	29

Arbeidsmiljøutvalget og de lokale medbestemmelsesutvalgene (LMU) har fokus på HMS-arbeidet, nærværarbeidet, kompetanseutvikling og arbeidsmiljøutvikling.

For 2014 er det for første gang registrert avvik i forhold til **vold og trusler**. Det er meldt 156 slike avvik.

### Sykefraværarbeidet

Sykefraværarbeidet er forankret i sentral HMS/IA handlingsplan 2012 – 2015. Her har Arbeidsmiljøutvalget lagt vekt på satsing lokalt i virksomhetene med utvidet støtte fra sentralt hold, blant annet gjennom prosjektet «arbeidsglede og nærvær». I dette prosjektet er åtte virksomheter plukket ut og invitert til å delta. Det fokuseres på



helsefremmende arbeid og det forebyggende og helsefremmende perspektivet, samtidig som vi har tett oppfølging av de allerede sykmeldte medarbeiderne våre.

Det er tatt i bruk et verktøy for oppfølging av alle sykmeldte i Lier kommune. Dette sikrer kvalitet og likebehandling i oppfølgingen. Rutinen for oppfølging av sykmeldte er oppdatert i tråd med nye lovkrav og IA-avtale for 2014.

Det er tett samarbeidet med NAV lokalt, NAV arbeidslivssenter og bedriftshelsetjenesten, og det gjennomføres jevnlig møter, også for å løse enkeltsaker der det er behov for særlig støtte. Det arbeides systematisk med fravær.

I 2014 var det legemeldte sykefraværet i Lier kommune 7,2 %, noe som er en liten økning fra 2013, men som fortsatt viser en nedadgående trend fra de senere år.

	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Lier kommune, legemeldt totalt</b>	<b>7,9</b>	<b>8,4</b>	<b>7,9</b>	<b>6,9</b>	<b>7,2</b>
Egenmeldt	1,1	1,2	1,1	1,1	1,0
legemeldt 1-16 dg	1	1,2	1,1	1	1,0
legemeldt >16 dg	6,9	7,2	6,8	5,9	6,2

### **Medarbeidertilfredshet i Lier kommune**

Oppfølgingsarbeidet fra medarbeiderundersøkelsen 2013 er inkludert i virksomhetenes HMS-planer, og lokale tiltak pågår frem til ny medarbeiderundersøkelse våren 2015.

Medarbeiderundersøkelsen gjennomføres annethvert år som del av kommunens HMS-kartlegging. Medarbeidertilfredsheten i Lier kommune har de siste årene vært svært god og ligget jevnt rundt landsgjennomsnittet og på enkeltområder over snittet.

### **Bedriftshelsetjeneste**

Bedriftshelsetjenesten skal sikre oss et godt faglig og forsvarlig tilbud til alle våre medarbeidere. Det utarbeides årlige planer for aktivitet for hele Lier kommune, sammen med en rullerende plan for spesiell fokus og bistand i prioriterte virksomheter. Bedriftshelsetjenesten er obligatoriske deltakere i sykefraværs-oppfølgingen på dialogmøte 1, i tillegg til deltakere i prosjektgruppen for prosjekt «arbeidsglede og nærvær».

### **Kvalitetsarbeidet**

Kommuneorganisasjonen skal opptre helhetlig og forutsigbart og gi innbyggerne trygghet for at alle får de tjenestene de har krav på. Det fordrer at tjenestene innen de enkelte tjenesteområdene er tydelig definert, og at medarbeidere og brukere må kjenne hvilke kvalitetsstandarder som gjelder.

Et viktig satsingsområde har vært etablering av felles helhetlig og elektronisk kvalitetssystem i Lier kommune. Verktøyet for systemet er på plass og arbeidet med innføring av kvalitetssystem for alle kommunens virksomheter/tjenesteområder pågår.

# Økonomi

## ØKONOMIEN I REGNSKAPSÅRET – SAMMENDRAG

Regnskapsåret 2014 viser driftsinntekter på 1,6 mrd. kr og et netto driftsresultat på 27,3 mill. kr tilsvarende 1,7 % av driftsinntektene. Fylkesmannens anbefaling er at netto driftsresultat bør være 1,75 % av driftsinntektene. De foreløpige KOSTRA tallene viser imidlertid, at gjennomsnittlig netto driftsresultat i norske kommuner ble 1,1 % i 2014.

Regnskapet for 2014 viser et overforbruk på virksomhetene på 24 mill. kr. Omsorg hadde størst utfordringer med et overforbruk på 22 mill. kr. Dette inkluderer innsparingskravet på 15 mill. kr som det ikke er funnet tiltak for.

Skatteinngangen ble vesentlig dårligere enn forventet ved inngangen av året. Totalt sett ble frie inntektene (skatt og rammetilskudd) 15 mill. kr lavere enn budsjett. På den andre siden ble lønnsoppgjøret (8 mill. kr) og rentene (8 mill. kr) lavere enn budsjett. Pensjonsføringene gjorde også at det ble et overskudd på fellesområdet med 8 mill. kr. Dette medførte at kommunen samlet fikk en 0 resultat ved å redusere (stryke) overføringer til investeringer med 11 mill. kr.

Resultatet ble noe bedre enn prognosene skulle tilsi gjennom året. I 2. tertial ble det vedtatt å redusere avdragene med 14 mill. kr, og overføre summen til disposisjonsfond. Dette bidro til å styrke netto driftsresultat.

### **Budsjettet for 2014**

Regnskapet for 2013 viste indikasjoner om at rammene for flere virksomheter begynte å bli trange. Skole, barnehage, omsorg-, helse- og sosialtjenestene brukte vesentlig mer enn rammene. Omsorgstjenestene hadde fortsatt 15 mill. kr i uløste kutt som skulle håndteres.

### **1 og 2. tertial**

Utfordringene på tjenesteområdene tegnet seg tidlig, og det har gjennom året vært meldt om et mulig overforbruk på rundt 30 mill. kr. Omsorgs utfordring på 15 mill. kr var den største faktoren, og det skulle vise seg at arbeidet med tiltak ikke ga effekt i 2014.

I 1. tertial ble det bevilget fra disposisjonsfondet en 40 % stilling feltsykepleier, midler til vask av personaltøy og Inndekning av underskudd ved Betzy krisesenter.

I 2. tertial forsterkes innmeldingene om overforbruk, og det blir usikkert om avsetningene til netto driftsresultat var nok til å unngå et underskudd. For å redusere mulighetene for underskudd, ble avdragene redusert med 14 mill. kr og budsjettet for overføring til disposisjonsfond økt tilsvarende.

### **3. tertial og regnskapet**

Sluttregnskapet viser et overforbruk på virksomhetene med 24 mill. kr. Omsorg har et overforbruk alene på 22 mill. kr, skole 3,4 mill. kr, barnehage 1,9 mill. kr og helse 6,9 mill. kr. Resterende tjenesteområder har et mindreforbruk på til sammen 9,7 mill. kr.

Regnskapet ble avsluttet med et 0 resultat etter strykninger på 11 mill. kr.

Regnskapet 2014 viser driftsinntekter på 1,6 mrd. kr og et netto driftsresultat på 27 mill. kr tilsvarende 1,7 % av inntektene.

Virksomhetene har samlet et merforbruk på 24,6 mill. kr. tilsvarende 2,2 % av budsjett på 1 134 mill. kr.

Tjenesteområdene med merforbruk (grunnskole, barnehage, omsorg-, helse- og sosialtjenester) har samlet et underskudd på 34,3 mill. kr, tilsvarende 3,9 % av budsjettet på 880 mill. kr.

De øvrige tjenestene har et overskudd på 9,7 mill. kr tilsvarende 3,8 % av budsjettet på 253 mill. kr.

Resultatet er noe bedre enn rapportert i 2. tertial. Hovedårsaken til at resultatene ble bedre var gunstige renteforhold (særlig i slutten av året), pensjon og tilskudd for ressurskrevende tjenester. Det har vist seg vanskelig å lage sikre prognoser for tilskuddet for ressurskrevende tjenester, og det endelige resultatet foreligger sent. I 2014 påvirket overforbruket på virksomhetene tilskuddet mer enn forventet.

Det er bekymringsfullt at skatteinngangen svikter, det er denne inntekten som de senere årene har slått positivt ut og vært en motvekt til overforbruk.

Resultatet i 2014 er på nivå som de siste årene. Virksomhetene har fortsatt tilpasningsbehov, samtidig er det nok buffere i økonomien til å håndtere det samlede overforbruket. Igjen er det forhold utenfor kommunens kontroll som slår positivt ut og bidrar til at netto driftsresultatet blir 1,7 % som er rett i underkant av det justerte anbefalte nivået på 1,75 %. Samlet sett viser dette at arbeidet med å skape buffere i økonomien har vært nødvendig, og det er viktig å opprettholde bufferne fremover i tid. Den omstillingen som er skissert i årene som kommer er nødvendig for å opprettholde sunn økonomi og ha buffere til å håndtere overforbruk.

Disposisjonsfondet er i utgangen av 2014 på 71 mill. kr, dette utgjør 4,4 % av driftsinntektene. 54,7 mill. kr av disse er uten bindinger, og utgjør 3,4 % av driftsinntektene. Vi har nå et fond som er høyere enn handlingsprogrammets mål om et disposisjonsfond på 3 % av driftsinntektene. Selv om målet om 3 % er nådd, vil det fortsatt bli fokus på å styrke fondet. Rådmannen har merket seg at riksrevisjonen benyttet seg av 5 % som mål på disposisjonsfondet som et element i vurderingen av finansiell risiko i kommuner. Evnen til å håndtere en kritisk hendelse i kommunen er vurdert til 100 millioner mht. økonomien i kommunens ROS analyse. Til virksomhetsområdene har klart å tilpasse seg omstillingsarbeidet vil det også være behov for gode buffere i økonomien.

#### Oversikt over hovedstørrelser i regnskapet 2014

Minus er overskudd, pluss er underskudd

Tall i 1000 kr	Avvik	%
Grunnskole	3 409	1,3 %
Barnehage	1 882	1,0 %
Omsorg	22 092	7,4 %
Helse- og sosialtjenester	6 954	5,5 %
Kultur	-82	-0,3 %
Infrastruktur - Bygg, VA, Vei	-5 255	-4,0 %
Plan/Samfunn	-1 331	-7,1 %
Fellestjenester, ledelse og politikk	-3 059	-4,1 %
<b>Virksomhetene totalt</b>	<b>24 612</b>	<b>2,2 %</b>
Skatt og rammetilskudd (inkl. skjønn)	14 935	
Renter og avdrag	-9 751	
Lønnsreserve	-8 302	
Pensjon	-8 231	
Vann/avløp/renovasjon	-362	
Utbytte fra selskaper	-225	
Integreringstilskudd	-1 782	
Annet	362	
Overføring til investering (strykning)	-11 258	
<b>Totalt fellesområdene</b>	<b>-24 612</b>	<b>-1,9 %</b>
<b>Overskudd</b>	<b>0</b>	

## DRIFTSREGNSKAP 2014

### Hovedtall fra regnskap 2014

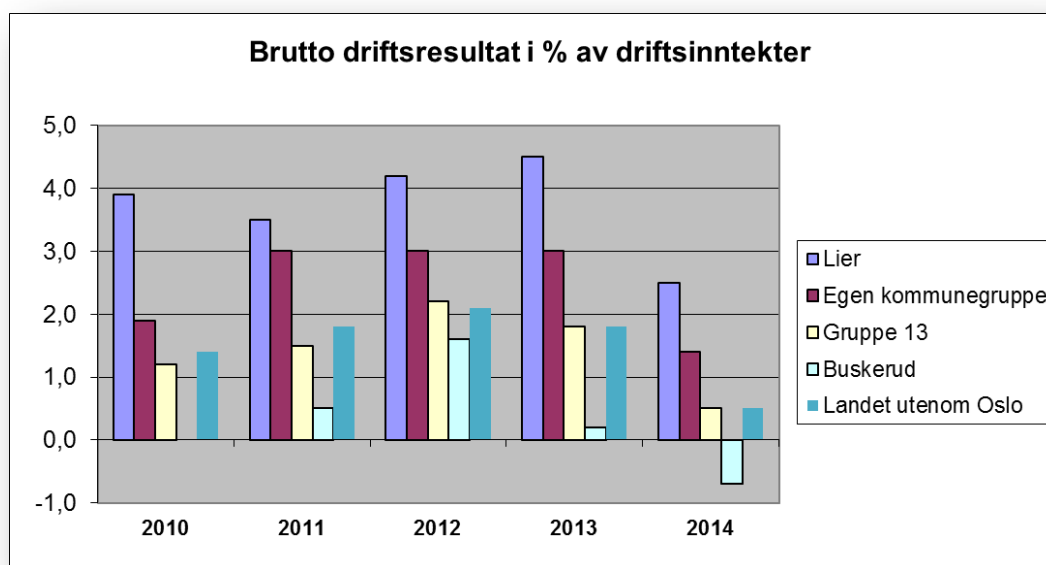
1000 kr	Regnskap 2014	Bud. 2014 revidert	Avvik i kr.	Bud. 2014 opprinnelig	Regnskap 2013
Driftsinntekter	1 608 024	1 580 419	27 605	1 463 638	1 543 898
Driftsutgifter	1 567 070	1 454 924	112 146	1 340 627	1 475 117
<b>BRUTTO DRIFTSRESULTAT</b>	<b>40 953</b>	<b>125 495</b>	<b>-84 541</b>	<b>123 011</b>	<b>68 782</b>
Finansinntekter	25 913	24 080	1 833	24 080	23 184
Finansutgifter	100 586	108 583	-7 997	122 583	120 504
Motpost avskrivninger	61 061	0	61 061	0	59 571
<b>NETTO DRIFTSRESULTAT</b>	<b>27 341</b>	<b>40 992</b>	<b>-13 651</b>	<b>24 508</b>	<b>31 033</b>
Bruk av avsetninger	8 863	1 507	7 355	279	18 391
Nye avsetninger	36 203	42 499	-6 296	24 787	49 425
<b>REGNSKAPSMESSIG RESULTAT</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

Brutto driftsresultat er overskuddet av driftsinntektene kommunen har igjen etter at de løpende driftsutgiftene er dekket (utenom renter og avdrag, inklusiv avskrivninger).

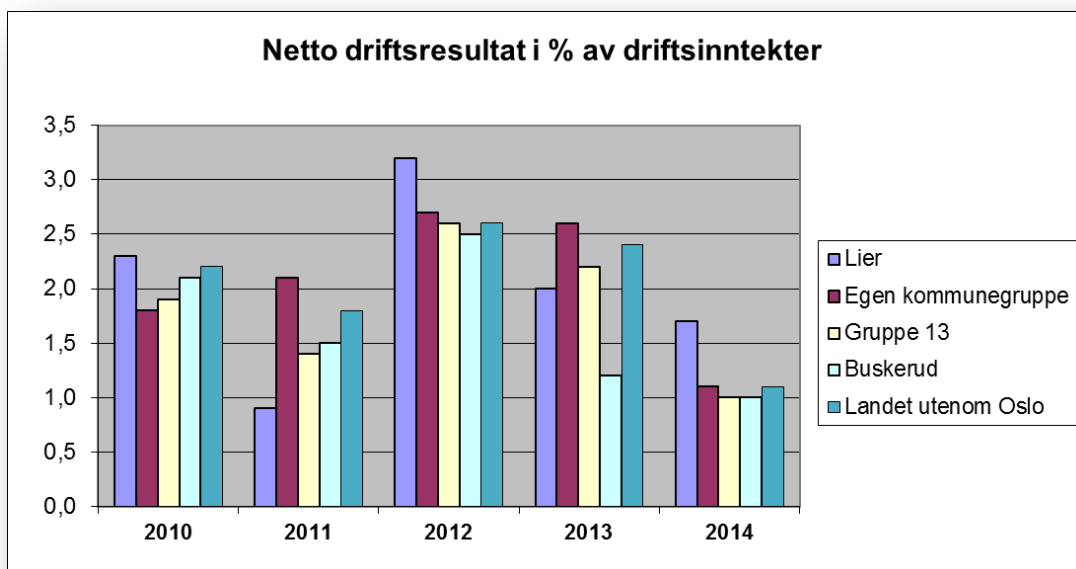
Netto driftsresultat er overskudd etter rente- og avdrag (eksklusiv avskrivninger). Dette tilsvarer omtrent den andelen av driftsinntektene som kommunen fritt kan benytte til finansiering av investeringene eller avsetninger til senere bruk.

Lier kommune har i 2014 et netto driftsresultat på 27 mill. kr i overskudd (1,7 % av driftsinntektene) og et regnskapsmessig resultat på 0 kr etter strykninger.

Figurene under bygger på foreløpige KOSTRA tall for 2014



Brutto driftsresultat viser resultatet før finanstransaksjoner (renter og avdrag) inklusiv avskrivninger (kostnad på verditapet av anleggsmidlene)

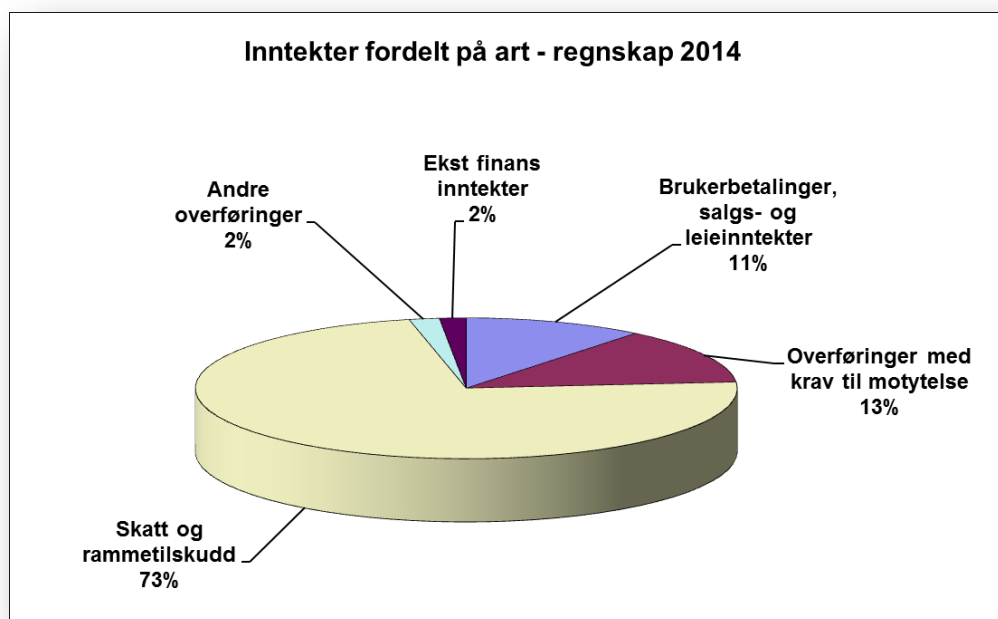


*Netto driftsresultat viser resultatet inkl. finanstransaksjoner (renter og avdrag) uten avskrivninger (nedbetalingen på lån, avdragene, «erstatte» avskrivningskostnaden)*

Frem til 2014 ble refusjon for merverdiavgift på investeringer ført i driftsregnskapet. Da var anbefalt nivå for netto driftsresultat på 3 %. Fra 2014 blir denne refusjonen ført i investeringsregnskapet, og inntektene på driftsregnskapet er derav redusert. Etter endringen er anbefalt nivå for netto driftsresultat justert til 1,75 %.

## Inntektssiden

### Inntekter fordelt etter art



Kommunens største inntekter er skatt og rammetilskudd. Av overføringer med krav til motytelser utgjør syke-/fødselspenger, tilskudd ressurskrevende tjenester og mva. kompensasjon de største postene. Av brukerbetalinger og andre salgs- og leieinntekter er huseieravgiftene de klart største.

	Endring		Andel	
	2013-2014	2012	2013	2014
Brukerbetalinger, salgs- og leieinntekter	1,7 %	10,7 %	11,0 %	10,7 %
Overføringer med krav til motytelse	9,2 %	11,5 %	12,3 %	12,9 %
Skatt og rammetilskudd	3,5 %	73,8 %	73,4 %	73,0 %
Andre overføringer	-0,1 %	2,1 %	1,9 %	1,8 %
Ekst finans inntekter	11,8 %	1,8 %	1,5 %	1,6 %
<b>Totalt</b>	<b>4,1 %</b>	<b>100 %</b>	<b>100 %</b>	<b>100 %</b>

Økningen i eksterne finansinntekter er høyere renteinntekter.

### Skatt og rammetilskudd

1000 kr	Regnskap 2014	Bud. 2014 revidert	Avvik i kr.	Bud. 2014 opprinnelig	Regnskap 2013
Rammetilskudd	500 481	497 221	3 260	494 673	466 242
Skatteinntekter	692 155	709 800	-17 645	712 348	685 561
<b>Sum</b>	<b>1 192 636</b>	<b>1 207 021</b>	<b>-14 385</b>	<b>1 207 021</b>	<b>1 151 803</b>

I opprinnelig budsjett var det lagt inn et nøkternt optimistisk skatteanslag som lå 5 mill. kr over statsbudsjettets prognoser. Ved inngangen av året, etter justering av innbyggertall og skatteinngang 2013, var prognosen rett i underkant av budsjett.

I revidert nasjonalbudsjett ble prognosene for skatteinntangen redusert og anga en nedgang som for Lier kunne utgjøre 7-8 mill. kr. Denne prognosen ble videreført i fremleggelsen av statsbudsjett. Resultatet for skatt og rammetilskudd ble en 15 mill. kr lavere inntekt enn budsjett.

Lier hadde en skatteinntang som var 9 % over landsgjennomsnittet. I inntektssystemet er det en inntektsutjevning mellom kommunene. Kommuner med høyere skatt enn landsgjennomsnittet blir trukket 60 % av inntekten over landssnittet. Disse midlene fordeles til kommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet. Dette gjør at skatteinntangen for landet får den største påvirkningen på Liers frie inntekter, noe som gir en styringsutfordring da utviklingen på landsbasis er utenfor Liers kontroll. Rådmannen har de siste årene valgt å ha en relativt nøktern budsjettering av de frie inntektene i budsjettene, tett opptil statens prognoser. Med utfordringene på tjenesteområdene er det avgjørende at inntektene fortsatt budsjetteres nøkternt.

### Andre generelle statstilskudd/refusjoner

1000 kr	Regnskap 2014	Bud. 2014 revidert	Avvik i kr.	Bud. 2014 opprinnelig	Regnskap 2013
Kompensasjon mva. i inv. regn.	0	0	0	0	-21 110
Tilskudd ressurskrevende tjenester	-40 921	-33 056	-7 865	-33 056	-33 332
Komp. tilskudd eldreformen	-2 092	-2 035	-57	-2 035	-2 076
Integreringstilskudd flyktninger	-21 533	-20 360	-1 173	-20 360	-20 620
Rentekompensasjon skolebygg	-2 073	-1 866	-207	-1 866	-1 977
Rentekompensasjon kirkebygg	-353	-228	-125	-228	-289
Investeringsstilskudd reform 97	-1 444	-1 442	-2	-1 442	-1 468
<b>Sum</b>	<b>-68 417</b>	<b>-58 987</b>	<b>-9 430</b>	<b>-58 987</b>	<b>-80 872</b>

Tabellen viser andre generelle statstilskudd og refusjoner. Dette inntektsområdet gikk totalt sett med en mindreinntekt på 9,4 mill. kr.

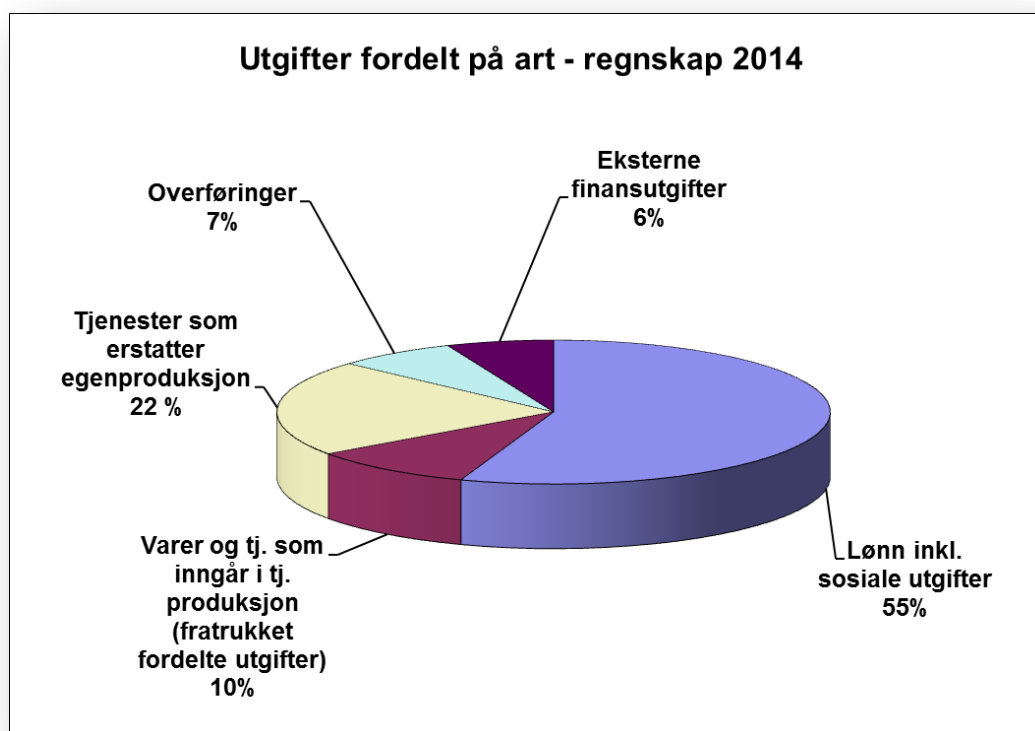
Mva. inntekten i investeringsregnskapet ble frem til og med 2013 ført i driftsregnskapet. Fra 2014 blir denne inntekten ført i investeringsregnskapet.

Tilskudd for ressurskrevende tjenester ble 9,4 mill. kr høyere enn budsjett. Denne merinntekten henger sammen med overforbruket på noen områder innen omsorg.



## Utgiftssiden

### Utgifter fordelt etter art



Lønn inklusive sosiale kostnader utgjør 55 % av kommunens utgifter. Tjenester som erstatter egenproduksjon er blant annet samhandlingsreformen, kjøp av tjenester fra de interkommunale selskapene og utbetaling til private barnehager.

	Endring		Andel	
	2013-2014	2012	2013	2014
Lønn inkl. sosiale utgifter	3,9 %	56,7 %	55,7 %	55,4 %
Varer og tj. som inngår i tj. produksjon (fratrukket fordelte utgifter)	6,9 %	9,4 %	9,5 %	9,7 %
Tjenester som erstatter egenproduksjon	3,7 %	20,3 %	21,8 %	21,6 %
Overføringer	41,5 %	6,6 %	5,2 %	7,0 %
Eksterne finansutgifter	-16,5 %	7,0 %	7,8 %	6,3 %
<b>Totalt</b>	<b>4,5 %</b>	<b>100 %</b>	<b>100 %</b>	<b>100 %</b>

Samhandlingsreformen ble i 2013 regnskapsført som tjenester som erstatter egenproduksjon, fra 2014 er dette ført som overføringer. Selv om samhandlingsreformen går ut av tjenester som erstatter egenproduksjon øker denne posten. Økning i kostnadene for legevakt og Viva utgjør de største postene.

Reduksjonen i eksterne finansutgifter er reduserte avdragsinnbetalinger.

## Lønn og sosiale kostnader

Tabellen under gir oversikt over lønnsutgiftene. En del inntekter har direkte sammenheng med lønnsutgiftene. Noen av disse er tatt med i oppstillingen.

1000 kr	Regnskap 2014	Bud. 2014 revidert	Avvik i kr.	Bud. 2014 opprinnelig	Regnskap 2013
Lønn fast ansatte (010-019)	577 715	573 546	4 169	554 608	559 707
Vikarer (020-029)	59 556	52 833	6 722	22 139	54 303
Ekstrahjelp (030)	2 795	2 350	445	2 407	2 651
Overtid (040)	9 315	5 061	4 254	4 888	8 813
Annet (050-070,089)	34 003	32 075	1 928	31 622	31 433
Godtgjøring folkevalgte (080)	3 870	3 684	186	3 632	4 456
<b>Sum lønn</b>	<b>687 255</b>	<b>669 550</b>	<b>17 705</b>	<b>619 297</b>	<b>661 364</b>
Pensjonspremie (090-094)	93 297	103 547	-10 250	93 924	89 713
Arbeids giveravgift (099)	103 114	104 712	-1 598	96 341	99 361
<b>Sum sosiale utg.</b>	<b>196 410</b>	<b>208 259</b>	<b>-11 848</b>	<b>190 265</b>	<b>189 074</b>
Oppgaveplikt. utg./godtgjøringer (160-165)	6 724	5 957	766	5 873	6 119
<b>Sum oppgaveplikt. utg./godtgjøringer</b>	<b>6 724</b>	<b>5 957</b>	<b>766</b>	<b>5 873</b>	<b>6 119</b>
<b>SUM UTGIFTER</b>	<b>890 389</b>	<b>883 766</b>	<b>6 623</b>	<b>815 435</b>	<b>856 556</b>
Refusjon sykkelønn (710-711)	-41 586	-40 826	-759	-826	-37 224
Refusjon lærlinger (731)	-353	0	-353	0	-351
<b>NETTO UTGIFTER</b>	<b>848 450</b>	<b>842 939</b>	<b>5 511</b>	<b>814 608</b>	<b>818 981</b>

Refusjon sykkelønn må ses i sammenheng med vikarer, ekstrahjelp og overtid.

Brutto lønnsutgifter viser et forbruk på 890 mill. kr. Korrigert for de mest lønnsrelaterte refusjonene, er det et netto forbruk på 848 millioner kr. Totalt sett er det brukt 5,5 mill. kr mer enn budsjettet.

### Pensjon

Kommunen har pensjonsordning for lærere i Statens pensjonskasse, øvrige ansatte i Kommunal landspensjonskasse (KLP). Kommunene utgiftsfører en beregnet langsiktig pensjonskostnad, uavhengig av det enkelte års utbetalinger til pensjonsleverandørene. Beregningen er etter statlige føringer. Den beregnede pensjonskostnad får kommunen oppgitt fra sine pensjonsleverandører mot slutten av hvert år, med endelige tall først i januar året etter (aktuarberegninger). Differansen mellom hva kommunen utgiftsfører og det som faktisk utbetales til pensjonsleverandørene må dekkes inn i løpet av kommende 10 års periode (tidligere 15). Med denne ordningen ”dytter” kommunene vesentlige pensjonskostnader foran seg.

I 2014 var innbetalingene 14 mill. kr. høyere enn utgiftsføringen, slik at premieavviket øker. Samlet sett utgjør premieavviket 91 mill.

## Lønnsreserven

1000 kr.	Beløp
Budsjettert lønnsreserve opprinnelig budsjett	26 500
Kompenserte lønnsoppgjør	<b>18 198</b>
<b>Lønnsreserve pr. 31.12</b>	<b>8 302</b>

Lønnsreserven er en avsetning av midler for å kompensere virksomhetens økte utgifter som følge av lønnsoppgjør. Budsjettering skjer ut i fra makrotall for forventet lønnsutvikling, blant annet fra

signalene i statsbudsjettet. Når de faktiske tillegg for kommunens ansatte er ferdig beregnet, vil det normalt være noe avvik. Lønnsoppgjøret ble lavere enn budsjettforutsetningene og sluttresultatet ble overskudd på lønnsreserven på 8,3 mill. kr.

### **Netto utgifter pr. virksomhet og utvalg**

I dette avsnittet presenteres økonomiske resultater pr. virksomhet og politisk utvalg.

Alle virksomheter omfattes av den vedtatte ordningen med overføring av over- og underskudd. Ordningen er slik at virksomheten får overført det årlige over- eller underskudd innenfor en beløpsgrense på 300 000 kr. (Lier drift 600 000 kr). I følgende tabeller er det i tillegg til årets resultat derfor vist hva som er saldo over-/underskudd ved årets slutt (UB).

Når man går igjennom tabellene, er det også viktig å være klar over at en virksomhet bruker av tidligere års overskudd ved å gå med underskudd i regnskapsåret. Dette innebærer at et underskudd først kan betraktes som negativt (i forhold økonomistyringen) hvis virksomheten ikke har tidligere års overskudd å bruke av.

Noe av overforbruket på virksomheter innen Omsorg er knyttet til høyere tilskudd for ressurskrevende tjenester. Se beskrivelse under tjenesteområdet.

## Tjenesteområdene

For over og underskuddsordningen er - overskuddsfond og + underskuddsfond

Minus er overskudd, pluss er underskudd 1000 kr.	Regnskap 2014	Bud. 2013 revidert	Resultat	UB over- /undersk.
Felles grunnskole	20 584	17 291	3 293	
Gullaug skole	13 808	14 217	-408	-961
Hegg skole	0	0	0	600
Egge skole	10 021	10 091	-70	252
Oddevall skole	6 612	6 551	61	-367
Nordal skole	22 366	22 266	100	182
Hallingstad skole	21 427	21 614	-187	113
Hennummarka skole	24 149	23 754	395	900
Heia skole	16 141	16 275	-134	-534
Lierbyen skole	18 334	18 393	-59	-531
Tranby skole	32 713	32 781	-68	-532
Høvik skole	50 645	49 956	688	-71
Syilling skole	24 542	24 704	-162	-270
PP-tjenesten	6 584	6 624	-39	-1 349
<b>Sum Grunnskole</b>	<b>267 927</b>	<b>264 518</b>	<b>3 409</b>	<b>-2 568</b>
Felles barnehager	171 914	168 660	3 255	
Linnesstranda barnehage	5 270	5 762	-492	-1 030
Dambråtan barnehage	7 582	8 315	-733	-1 933
Hennummarka barnehage	6 089	6 237	-147	-479
<b>Sum Barnehage</b>	<b>190 856</b>	<b>188 973</b>	<b>1 882</b>	<b>-3 442</b>
Felles omsorg	-30 600	-40 938	10 338	
Samhandlingsreformen	25 379	25 166	213	
Omsorgslønn, pers. ass. støttekontakter m.m.	-242	-242	0	
Rehabilitering	13 594	12 862	733	1 180
Habilitering	27 300	25 598	1 702	2 700
Psykisk helse	29 237	29 609	-372	-336
Frogner sykehjem	25 138	24 566	571	1 794
Ytre Lier bofellesskap for funksjonshemmede	36 858	36 053	805	900
Hjemmetjenesten Ytre Lier	41 406	41 354	52	652
Nøstehagen bo- og omsorgssenter	17 274	17 222	52	1 114
Hjemmetjenesten Øvre Lier	51 073	47 017	4 056	650
Liertun sykehjem	27 794	26 323	1 472	300
Bratromveien 7/9/11 og Frogner bofellesskap	25 544	23 746	1 798	1 362
Øvre Lier bofellesskap for funksjonshemmede	31 975	31 303	672	-528
<b>Sum Omsorg</b>	<b>321 731</b>	<b>299 639</b>	<b>22 092</b>	<b>9 788</b>

Minus er overskudd, pluss er underskudd 1000 kr.	Regnskap 2014	Bud. 2013 revidert	Resultat	UB over- /undersk.
Helsetjenesten	32 795	33 714	-919	1 194
Barnevernstjenesten	32 387	32 681	-294	1 190
Sosialtjenesten	62 310	55 564	6 747	1 800
Lier voksenopplæring	6 964	5 543	1 420	1 039
<b>Sum Helse- og sosialtjenester</b>	<b>134 456</b>	<b>127 502</b>	<b>6 954</b>	<b>5 223</b>
Kulturskolen	5 724	5 737	-13	-78
Lier Bibliotek	5 021	5 018	2	-113
Kultur og fritid - Kultur*	9 137	9 034	103	-696
Kultur og fritid - Park og idrett	7 639	7 813	-174	
<b>Sum Kultur</b>	<b>27 521</b>	<b>27 603</b>	<b>-82</b>	<b>-887</b>
Kjøkken	7 809	9 025	-1 216	-2 365
Anlegg og eiendom	120 411	124 003	-3 592	-1 200
Lier drift	-1 550	-1 103	-447	-2 964
<b>Sum Infrastruktur - Bygg, VA, Vei</b>	<b>126 670</b>	<b>131 924</b>	<b>-5 255</b>	<b>-6 529</b>
Planseksjonen (inkl. små avløp)	5 191	5 647	-456	-1 217
Landbruksforvaltningen	3 004	3 283	-279	-1 905
Sektor Samfunn	9 294	9 890	-596	-844
<b>Sum Plan/Samfunn</b>	<b>17 489</b>	<b>18 820</b>	<b>-1 331</b>	<b>-3 966</b>
Kommunekassa	4 221	5 152	-931	-2 400
Rådmannsteamet	8 611	8 708	-97	-997
IKT enheten	11 651	10 270	1 381	723
Stab/støtte (felles)	96	211	-115	
Rådgivningsenheten	6 709	7 128	-419	
Økonomi, innkjøp, statistikk og rapporteringse	8 387	8 489	-103	-5 002
Service, informasjon og dokumentenheten	15 268	15 576	-309	
HR enheten	16 649	19 116	-2 467	
<b>Sum Fellestjenester, ledelse og politikk</b>	<b>71 591</b>	<b>74 649</b>	<b>-3 059</b>	<b>-7 676</b>
Fellesområdet - Generelt	-1 170 476	-1 145 444	-25 033	
Fellesområdet - MVA. komp. investeringer	0	0	0	
Fellesområdet - Kirke, gravlunder og tilskudd a	12 237	11 816	421	
<b>Sum Fellesområdet - Overordn., selskaper,</b>	<b>-1 158 240</b>	<b>-1 133 628</b>	<b>-24 612</b>	
<b>Sum Totalt</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-10 057</b>

\*Over-/underskuddsfondet er summen av Kultur og Park og idrett  
Stab og støtte er 4 selvstendige enheter og et fellesområde. Av tekniske grunner er over/underskuddsordningen ikke splittet.

## Politiske utvalg

Minus er overskudd, pluss er underskudd 1000 kr.	Regnskap 2014	Bud. 2013 revidert	Resultat	UB over- /underskudd
Tjenesteutvalget	954 897	921 262	33 635	5 749
Miljøutvalget	140 348	144 989	-4 640	-3 949
Planutvalget	5 191	5 647	-456	-1 217
Formannskapet	-1 100 436	-1 071 897	-28 538	-10 640
<b>Sum utvalg</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-10 057</b>

Under formannskapet ligger fellesområdene. De største faktorene til resultatet er lavere overføring til investering (strykning), lavere pensjonsutgifter og lavere rentekostnader.

## Overføring av over- og underskudd

Virksomhetene får overført årlige over- eller underskudd innenfor en beløpsgrense på 300 000 kr. (Lier drift 600 000,-) til et fond.

Over- og underskuddsordningens aggregerte overskudd økes med 0,7 mill. kr, og fondet utgjør 10 mill. kr ved utgangen av 2014.

1000 kr.	
Saldo IB 2014	-9 345
Saldo UB 2014	-10 057
<b>Diff. (endring i o/u fond)</b>	<b>-712</b>

Årsaken til at overskuddsfondet økes selv om virksomhetene samlet går med et betydelig underskudd, er at store deler av underskuddet er knyttet til enheter som ikke er en del av fondet. Det er også enkeltvirksomheter med større underskudd som kun trekkes for 0,3 i forhold til ordningen.

Virksomhetene, som er en del av over- og underskuddsordningen, har samlet sett et regnskapsmessig overforbruk på 7,5 mill. kr. Av overskudd på enkeltvirksomheter går 1,5 mill. kr til inndekning av tidligere års underskudd. Av underskudd på enkeltvirksomheter dekkes 2,5 mill. kr av tidligere års overskudd.

## Finansforvaltningen

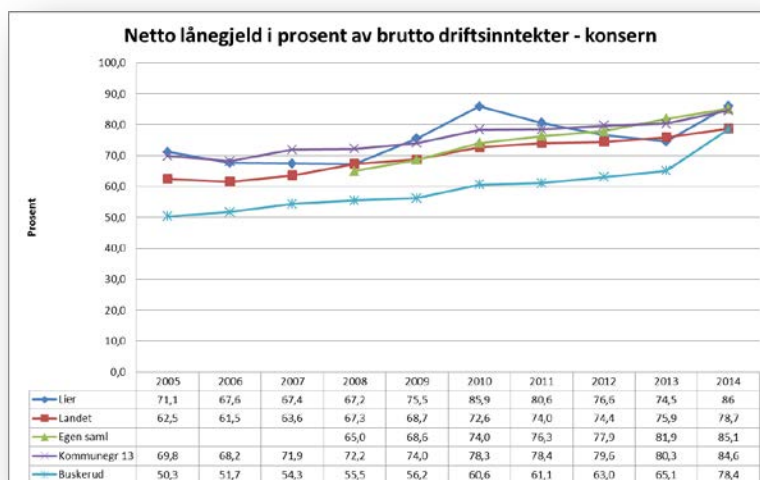
I henhold til finansforskriften er det utarbeidet en egen rapport for finansforvaltningen som behandles politisk samtidig med årsrapporten.

### Renter

Renteutviklingen har vært positiv for kommunen, særlig siste del av året har rentene hatt en positiv utvikling. Netto gav rentene et overskudd på 6,9 mill. kr.

### Lånegjeld

I Handlingsprogrammet er det et intensjonsmål at lånegjelden ikke skal være høyere enn landsgjennomsnittet.



Alle sammenligningsgruppene har en økende lånegjeld. Fra 2010 til 2013 hadde Lier en synkende andel. I 2014 har lånene for Hegg skole begynt å løpe, og derav øker gjeldsgraden. Det forventes at gjeldsgraden også vil øke i 2015. Lier ligger nå over landsgjennomsnittet, men på nivå med egen sammenligningsgruppe og kommunegruppe 13.

## Huseieravgiftene 2014

Etterkalkylen for 2014 viser følgende tall:

1000 kr.	Vann	Avløp	Sum
Driftsutgifter	26 818	29 929	56 748
Avskrivningskostnad	4 140	9 557	13 697
Alternativkostnad (kalkulatorisk rente)	3 447	7 238	10 685
<b>Sum direkte kostnader</b>	<b>34 405</b>	<b>46 725</b>	<b>81 129</b>
Interntjenester - Netto driftsutgifter	1 128	1 191	2 319
Interntjenester - Avskrivningskostnad	20	21	42
Interntjenester - Alternativkostnad (kalkulatorisk rente)	3	3	6
<b>Sum indirekte kostnader</b>	<b>1 151</b>	<b>1 215</b>	<b>2 367</b>
<b>Sum kostnader</b>	<b>35 556</b>	<b>47 940</b>	<b>83 496</b>
Årsavgifter//	26 643	33 580	60 223
Tilknytnings-/Engangsg./	0	0	0
Øvrige salgsinntekter	5 853	9 374	15 227
Overføringer med krav til motytelse	0	0	0
Overføringer uten krav til motytelse	0	0	0
<b>Sum direkte inntekter</b>	<b>32 496</b>	<b>42 954</b>	<b>75 450</b>
+/- Regnskapsført bruk av/avsetning til selvkostfond	0	0	0
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad selvkostfond	21	-27	-6
+/- Gevinst/tap ved salg/utrangering av anleggsmiddel	0	0	0
<b>Sum inntekter fra fond mv.</b>	<b>21</b>	<b>-27</b>	<b>-6</b>
<b>Sum inntekter</b>	<b>32 516</b>	<b>42 927</b>	<b>75 444</b>
Kostnadsdekning (Sum inntekter/Sum kostnader)	91 %	90 %	90 %
Finansiell dekningsgrad (KOSTRA)	90 %	87 %	88 %
<b>Foreløpig selvkostresultat (inntekter minus kostnader)</b>	<b>-3 040</b>	<b>-5 013</b>	<b>-8 052</b>
Eventuelt tilskudd el. over kommunekassen	0	0	0
<b>Selvkostresultat</b>	<b>-3 040</b>	<b>-5 013</b>	<b>-8 052</b>
<b>Selvkostfond:</b>			
Inngående balanse	2 297	1 504	3 801
Utgående balanse	-743	-3 509	-4 252

Avgiftsområdene avregnes mot fond. Hvis området går med overskudd, settes midlene av på avregningsfond og brukes i kommende avgiftsgrunnlag. Hvis området går med underskudd, brukes det av avregningsfond. Det er regnskapstallene som utgjør selvkostregnskapet, evt. budsjettavvik får ikke innvirkning på beregningene.

Samlet sett hadde selvkostregnskapet for 2014 et negativt resultat på 8 mill. kr. Av dette dekkes 3,8 mill. kr av overskuddsfond. De resterende 4,2 mill. kr blir å regne som et fremførbart underskudd, og er en fordring kommunen har mot abonnentene. Fordringen skal kreves inn over gebyrene i løpet av 3-5 år. Denne fordringen overføres fra 2015 til Viva iks.

Lier kommune har hatt en lav prisutvikling på vann- og avløpsgebyrene de siste årene. Kommunen har hatt store fond, som etter regelverket har måttet tømmes, og i enkelte år



har prisene stått stille. Fondene er nå oppbrukt, og i årene fremover er det å forvente en større prisøkning enn tidligere.

I tillegg har bruken av vann har gått betraktelig ned, det fører også til mindre avløpsvann som abonnentene betaler for. Prisen for kjøp av vann for kommunen er stabil og utgjør en liten brøkdel av totalkostnadene. Distribusjonskostnadene utgjør den største delen av totalkostnadene, og er tilnærmet uavhengig av mengde. Når det da totalt selges færre liter vann, blir inntektene lavere, mens kostnadene ligger på samme nivå.

## INVESTERINGSREGNSKAPET

Lier har en praksis på at budsjettene til investeringsprosjekter følger prosjektets faktiske gjennomføringstakt, hvor prosjektene blir gjort opp ved ferdigstillelse. Dette gjør at prosjekter i investeringsoversikten (regnskapshefte) kan fremstå med vesentlig avvik i forhold til budsjett, uten at prosjektet derav har overdekning. Prosjekter som får forskyvning frem i tid fremstår i regnskapet med overskudd. I praksis blir ubrukte midler på prosjektet overført til kommende år slik at det foreligger midler når gjennomføringen skjer.

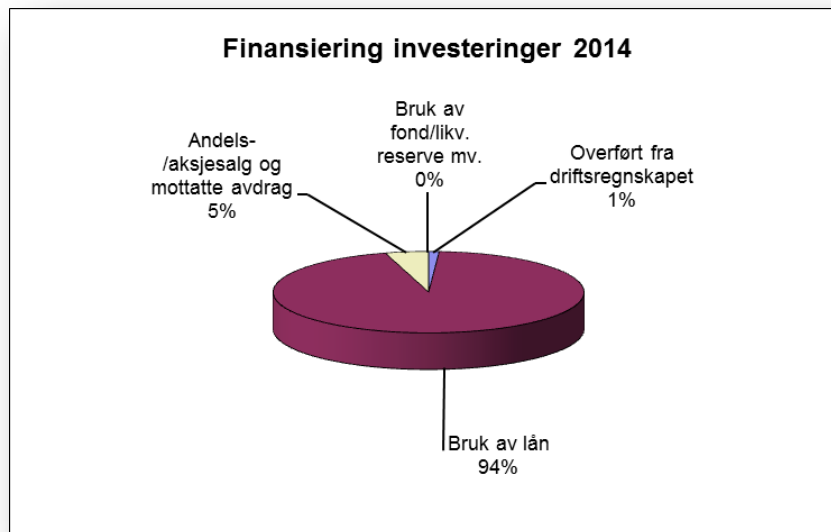
I forslaget til vedtak blir ubrukte midler, for prosjekter som ikke er avsluttet, bevilget opp på respektive prosjekt 2014.

### Hovedtall fra regnskap 2014

1000 kr	Regnskap 2014	Bud. 2014 revidert	Bud. 2014 opprinnelig	Regnskap 2013
Utgifter	373 500	661 989	387 558	188 613
Inntekter	76 904	131 712	5 000	39 829
Finansieringstransaksjoner	46 306	24 957	27 500	66 780
<b>Finansieringsbehov</b>	<b>342 902</b>	<b>555 233</b>	<b>410 058</b>	<b>215 564</b>
<b>Finansiering:</b>				
Bruk av lån	323 724	540 233	395 058	153 867
Andels-/aksjesalg og mottatte avdrag	15 435	0	0	10 055
Overført fra driftsregnskapet	3 742	15 000	15 000	21 642
Bruk av fond/likv. reserve mv.	0	0	0	30 000
<b>Sum finansiering</b>	<b>342 902</b>	<b>555 233</b>	<b>410 058</b>	<b>215 564</b>
<b>Udekket(-)/til disposisjon (+)</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

Udekket/til disposisjon i investeringsregnskapet er totalt mindre- og merforbruk på prosjekter hvor det har vært aktivitet i 2013. Forskjellen mellom hva som er planlagt brukt på investeringer (revidert budsjett) og hva som er faktisk brukt i ett år (regnskap) skyldes vanligvis tidsmessige forskyvninger av investeringsprosjektene. Dette gjelder også finansieringspostene. Underskudd/overskudd registreres normalt når et prosjekt er avsluttet.

Investeringsregnskapet posteres pr. prosjekt. Dette medfører at det gjennomføres fondsavsetninger hvis finansiering som salgsinntekter, refusjoner osv. overstiger årets utgift. Tilsvarende vil det bli brukt fra fond året etter for å finansiere utgiftene som forutsatt. Slike posteringer, sammen med tidsmessige forskyvninger, innebærer at det gjennomgående vil være høyere summer i regnskapet enn budsjettet på disse postene. Totalt mer-/mindreforbruk på prosjektene rapporteres underveis når dette avdekkes, eller ved prosjektets slutt.



Figuren viser hvordan investeringene i 2014 ble finansiert. Bruk av lånemidler er den største finansierings-kilden og dekker 94 % av behovet.

### Investeringer

De største prosjektene har flg. status:

- Heiahallen er ferdigstilt og ble overlevert til kommunal drift i februar 2014
- Forprosjektet for nytt sykehjem ble lagt fram for politisk behandling i februar 2014. Arbeidet med sykehjemmet er noe forsinket i forhold til planen.
- Arbeidet med ny Hegg ligger foran planen. Skolen er planlagt ferdigstilt våren 2015, og skal være klar til skolestart august 2015.

## Status for investeringsprosjektene i 2014:

Prosjekt	Bevilget tom 2014	Bevilgn. Ut over bevilget 2014	Sum	Brukt	Progno se	Utføres	Fullf.gr. %	Hva som gjøres	Kommentarer
<b>Bygg</b>									
SD-anlegg	6 920	0	6 920	941	6 920	2012 - 2015	25	Installere sentral driftsstyring på bygg.	Arbeidet pågår.
ENØK-tiltak iht utredning	9 490	1 530	11 020	4 128	11 020	2011 - 2015	65	Diverse ENØK-tiltak på bygg	Planlegging og gjennomføring av ENØK-tiltak pågår. Arbeidet videreføres i perioden 2014-2015.
Hegg skole	60 000	309 600	369 600	282 467	369 600	2013 - 2015	90	Ny Hegg skole	Arbeidene ligger foran avtalt framdriftsplan. Det vises for øvrig til månedsrapporter for prosjektet.
Oddevall skole, vent.anlegg	1 100		1 100	324		2013 - 2014	8	Nytt ventilasjonsanlegg	Tilbudsgrunnlaget er utarbeidet og utlyses i dag 24.03.15 med tilbudsevaluering 27.04. kontrahering 04.05 og byggestart 18.05.15. Egge- og Oddevall skole blir slått sammen og lyses ut som en entrepris, selv om det innad et to prosjekter med hver sitt prosjekt nr.
Heiahallen	49 590	-10 000	39 590	46 040	46 290	2012 - 2013	100	Bygging av ny idrettshall for Heia skole	Hallen er overlevert fra entreprenør og tatt i bruk av byggherre.
Liertun sykehjem, renovering fasader	11 100		11 100	393	11 100	2 013	5	Renovering av fasader og balkonger, samt energireducerende tiltak.	Diverse avklaringer pågår fortsatt og nye utredninger er på gang.
Nytt sykehjem	285 455	-108 000	393 455	129 200	393 455	2010 - 2015	45	Bygge nytt sykehjem til erstatning for Frogner sykehjem. Flytting av eks rehab-avdeling fra Liertun. Flytting av kommunens dagsenter for demensomsorg og rehab.lager.	Arbeidet er noe forskint. Det vises for øvrig til månedsrapporter for prosjektet.
Opprusting av uteområde på Hennummarka skole og bamehage	2 570	0	2 570	2 536	2 570	2013 - 2014	98	Opprusting av uteområde	Prosjektet er i siste slutfase
Tranbyhallen - nytt lysanlegg og el.tavle	1 090		1 090	1 058	1 090	2 014	98	Nytt lysanlegg og el-tavle	Prosjektet er i siste slutfase
Sylling barneskole - nytt ventilasjonsanlegg	1 200		1 200	0		2 015		Utbedring av ventilasjonsanlegg	Arbeidet må utredes bedre og må derfor utsettes.
Miljøtiltak - omlegging fra fyringsolje	3 450		3 450	198		2 016	5	Omlegging til alternativ varmekilde	Forprosjekt er gjennomført. Videre vurderinger pågår.
Heia skole, ekstratiltak ifbm brann	2 000		2 000	1 716	2 000	2 013	82	Oppgradering ifm gjenoppbygging etter brann	Noen ekstratiltak er ikke slutført. (Forsikringsaken slutført)
<b>Avfall</b>									
Sylling fyllplass	4 000	800	4 800	4 124	4 800	2012 - 2013	90	Etablering av et naturbasert rensesystem	Anleggsarbeidet pågår og ventes ferdig høsten 2015. Det har tilkommet nye krav fra Fylkesmannen som medfører høyere kostnader enn tidligere antatt. Det er bevilget kr 800' i HP 15 - 18
<b>Vann og avløp</b>									
Espedalområdet	6 100		6 100	0	6 100	2 013	0	Sanering av kommunale vann- og avløpsledninger	Ikke påbegynt
Tronstad, rensesanlegg og sanering	8 466		8 466	1 557	8 466	2013 - 2014	40	Nytt rensesanlegg og sanering av ledningsnett	Prosjektet er i prosjekteringsfasen.
Sanering Reistadlia	32 950	26 480	59 430	13 844	59 430	2013 - 2015	60	Sanering av kommunale vann- og avløpsledninger	Anbuds konkurranse er gjennomført og det mangler ca 10 mill kr i forhold til avsatt beløp. Det er bevilget 10 mill i HP 15 - 18. Prosjektet er i gjennomføringsfasen. Prosjektet er krevende og det har hittil vært utfordringer i forhold til asbestfylling, overvannshåndtering og mer fjell enn antatt.
Oppgradering Linnes kloakkrensingsanlegg	22 010	0	22 010	5 005	22 000	2 014	20	Renovering og oppgradering av arbeidsforhold	Utbedring av polymeranlegg og slamhåndtering er gjennomført. Prosjektering av videre arbeider starter våren 2015.
Sylling rensesanlegg, oppgradering	10 800	3 200	14 000	9 738	14 700	2013 - 2015	90	Ny etterpoleringsløsning og oppgradering av rensesanlegget.	Prosjektet er i slutfasen. Det ligger an til et merforbruk på 0,7 mill kr. Prosjektet har i utgangspunktet hatt et for lavt budsjett og det har fått tilført penger, sist i HP 2015 - 2018. Økte kostnader pga fukt, økte konsulentutgifter, nye krav, økt omfang og uforutsette oppgaver.
Sjåstad rensesanlegg, oppgradering	6 880		6 880	5 852	10 500	2013 - 2014	80	Oppgradering av rensesanlegg	Prosjektet har ikke vært fullfinansiert det ble meldt i behov i forbindelse med HP 2015 - 2018. Behovet ble ved en feil ikke medtatt og må finansieres i forbindelse med første tertialrapport 2015.
Vannledning Sylling - Tronstad	9 000		9 000	483	9 000	2013 - 2014	40	Styrke vannforsyningen i Gunnerudveien	Prosjektet er i prosjekteringsfasen. Det er problemer med grunneieravtaler.
Lierkroa / Husebysletta	6 910	5 150	12 060	0	12 060	2013 - 2014	10	Tilknytning av nye abonnenter.	Prosjektet er i prosjekteringsfasen.
<b>Veil / trafikksikkerhet</b>									
Eikseterveien – Utbedring	3 000		3 000	3 344	3 300	2009 - 2012	100	Utbedring av veien - sprenging og opparbeidelse av parkeringsplasser. Nytt bekkeløp og ferist.	Arbeidene er ferdig. Overskudd vil bli finansiert med midler fra prosjekt Åmotveien.
Utbedring Åmotveien	7 099		7 099	6 757	6 757	2007 - 2012	100	Oppgradering og forsterkning	Arbeidet er ferdig. Overskudd overføres til prosj. 9233, Eikseterveien.
Veiomlegging Kjenner	1 700		1 700	1 972	1 700	2 013	100	Omlegging av veinett og stenging av 2 utkjørsler mot FV	Ferdig bygget. Oppmåling av veigrunn gjenstår.
Utbedring S.Eggevei og Baneveien	5 660	2 620	8 280	4 802	8 100	2011 - 2016	40	Oppgradering og forsterkning	Strekningen Egge gård og nordover mot Utengen er utbedret. Delstrekning på 500m asfalteres etter videre utbedringer 2015.
Gatebruksplan Lierbyen	4 000		4 000	187	4 000	2011 - 2013	100	Ny gateutforming i Lierbyen	Arbeidet er utført, men foreløpig inngår kostnadene i VA-prosjektet. Kostnadene blir overført ved endelig avregning.
Jensvollveien, senking av undergang	3 050	0	3 050	3 069	3 069	2013 - 2014	100	Senking av undergang under E-18	Arbeid ferdigstilt.
Gml. Jensvollvei / atkomst Stoppen	820		820	756	820	2 013	95	Ny atkomst til Stoppen skole	Snuplass på østsiden opparbeidet. Asfalt gjenstår.
Bekkegjennomføringer Baneveien	1 500		1 500	670	1 500	2 014	60	Nye bekeggjennomføringer	2 bekeggjennomføringer er totalrenovert.
Utbedring av bruer ihht rapport	1 000	3 000	4 000	375	4 000	2014 - 2017	10	Utbedring av bruer	Påbegynt. Membran og fuger Grøttestega bru ferdig. Nye bruer utbedres 2015
Jensvollveien, masseutskifting og drenering	1 500	1 500	3 000	1 862	3 000	2014 - 2015	60	Masseutskifting og drenering av veibane	Øvre del ferdigstilt. Nedre del utføres sommer 2015.

## LIKVIDITET

Likviditet er et mål for kommunens evne til å møte utbetalinger. Minstekravet er at kommunen til en hver tid skal kunne betale sine forpliktelser ved forfall.

Kommunestyret har ansvar for å sikre at kommunen har så god likviditet at de løpende forpliktelser kan dekkes. Likviditetssituasjonen rapporteres til politisk nivå i forbindelse med tertial- og årsrapporteringen samt i forbindelse med budsjettarbeidet.

Likviditetsanalyse	Anbefaling	2014	2013	2012	2011	2010
Likviditetsgrad 1: OML/KG	>2	2,1	1,8	1,8	2,1	2,2
Likviditetsgrad 2: (Likvider + KF)/KG		1,7	1,3	1,2	1,5	1,6
Likviditetsgrad 3: Likvider/KG	>1	1,2	0,9	0,8	1,1	1,1
Likvider i forhold til driftsinntektene		17,6 %	12,7 %	10,2 %	14,4 %	15,0 %

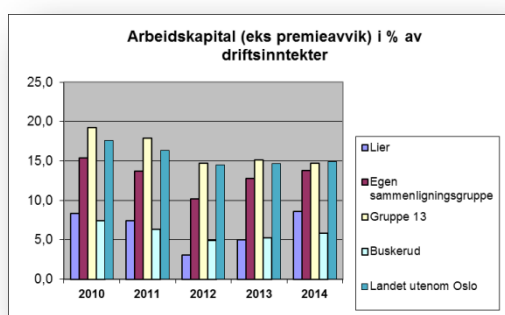
Fra 2010 hadde likviditetstallene en synkende trend. I 2014 var det en økning i likviditeten og tallene ligger nå over anbefalt nivå.

Likviditeten påvirkes av premieavviket for pensjonsforpliktelsene, hvor kommunen betaler mer enn det som regnskapsføres. Ved utgangen av 2014 har kommunen betalt inn 91 mill. kr som ikke er regnskapsført (skal regnskapsføres over 10-15 års periode). Denne summen er finansiert ved å «låne» likvide midler fra fondsavsetninger og ubrukte lånemidler.

Det viktigste styrbare enkeltforholdet som påvirker den daglige likviditet er tidspunktet for låneopptak til finansiering av investeringsprosjekter. I 2014 ble litt over halvparten av låneopptaket gjort i mars, resten i desember. Når forskyvning av låneopptak ikke lenger gir handlingsrom, må andre tiltak som styrker likviditeten iverksettes.

Kommunestyret må sikre likviditeten. Lier har de siste årene hatt en kassakreditt på 100 mill. kr. Kassakreditten har ikke vært benyttet i 2014. Det er allikevel et behov for å ha en sikring hvis det i en kortere periode skulle være negativ likviditet. Kassakreditten må vedtas årlig, og rådmannen foreslår i årsrapporten at kassakreditten på 100 mill. kr videreføres.

## Arbeidskapitalen



Arbeidskapitalen (omløpsmidler ekskl. premieavvik minus kortsiktig gjeld) skal dekke kommunens daglige pengebehov. Dette er den faktoren som sterkest påvirker likviditetsutviklingen. Arbeidskapitalen har hatt en økende trend siden 2012.

## FOND

Fondsmidlene er penger kommunen har reservert for fremtidige formål. Utviklingen bestemmes av hvor mye som avsettes og hvor mye som brukes til årets drifts- og investeringsformål.

Tabellen under viser hovedtallene for fondene:

1000 kr	Beholdning 2013	Avsetning 2014	Bruk 2014	Beholdning 2014	Endring netto kr
Disposisjonsfond	45 393	26 534	810	71 118	25 724
Ubundne investeringsfond	4 717	0	0	4 717	0
Bundne driftsfond	26 640	5 927	8 053	24 514	-2 126
Bundne investeringsfond	5 350	10 011	0	15 360	10 011
<b>Sum</b>	<b>67 217</b>	<b>42 472</b>	<b>8 863</b>	<b>115 709</b>	<b>33 609</b>

### Avsetninger til fond

Virksomhet/område	Til bundet fond	Til disp.fond	Begrunnelse
Felles grunnskole	37 000		Ungdommenes kommunestyre
Helsetjenesten	605 000		Diverse prosjekter
Psykisk helse	231 608		Helhetlig tilbud
Sosialtjenesten	841 696		Rusarbeid
Kultur og fritid	80 000		Diverse prosjekter
Planseksjonen	3 990 879		Tilskudd vedr. tilsyn små avløpsanlegg
Sektor samfunn	50 000		Frisklivssentral
Sektor samfunn		1 747 481	Plansamarbeid Fjordbyen
Landbruk	90 476		Skogavgift
Park- og idrett		1 000 000	Forskudd tippemidler Lier I.L.
Fellesposter ansvar 700	0	23 787 000	I henhold til budsjettvedtak
<b>Sum</b>	<b>5 926 659</b>	<b>26 534 481</b>	
<b>Herav disposisjon i regnskapet</b>	<b>2 214 659</b>	<b>2 747 481</b>	
<b>Disponeringer med utg.pkt. i budsjett</b>	<b>3 712 000</b>	<b>23 787 000</b>	
<b>Totalt regnskapsført</b>	<b>5 926 659</b>	<b>26 534 481</b>	

Til disposisjonsfond må finansieres av regnskapsresultatet

Overføringer til bundet driftsfond er ubrukte midler fra overføringer kommunen har mottatt til et bestemt formål.

### Disposisjonsfond

Disposisjonsfondet utgjør ved utgangen av 2014 71 mill. kr.

Utgående balanse	71 118
<i>Herav</i>	
Over/underskuddsfond (just 2014)	10 057
Andre bindinger	6 329
<b>Generelt disposisjonsfond</b>	<b>54 732</b>

10 mill. kr av disposisjonsfondet er bundet til over-/underskuddsordningen (justert for endring i over- og underskuddsordningen i 2014). Justert for andre bindinger utgjør disposisjonsfond uten forpliktelser 54,7 mill. kr.

I handlingsprogrammet er det en målsetning om å bygge opp disposisjonsfondet slik at det utgjør 3 % av driftsinntektene. Fondet uten bindinger utgjør ved utgangen av 2014 3,4 %.

I 2. tertial ble avdragene redusert med 14 mill. kr. og overføring til disposisjonsfond økt tilsvarende. Dette ble gjort for å redusere mulighetene for underskudd for kommunen totalt. Sluttresultatet ga lavere strykingsbehov enn forutsatt og hele summen er avsatt til fond. Dette bidro til at fondet nå er over måltallet på 3 %.

## ANDRE EGENKAPITALKONTI

1000 kr	Beholdning 2013	Beholdning 2014	Endring netto kr
Regnskapsmessig mindreforbruk	0	0	0
<i>Herav:</i>			
<i>Regnskapsoverskudd</i>	0	0	0
Regnskapsmessig merforbruk	0	0	0
<i>Herav:</i>			
<i>Tidl. års regnskapsunderskudd</i>	0	0	0
Udisponert i inv.regnskap	0	0	0
Udekket i inv.regnskap	0	0	0
Endringer i regnskapsprinsipp	2 633	2 633	0



## Vedlegg 1 Kjønnsbalanse

### Årsrapport likestilling 2014

Rapportering i henhold til Likestillingsloven, Diskrimineringsloven og diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.

Tabellene viser personer og årsverk hvor det foreligger en ansettelsesavtale på uttrekkestidspunktet. Ledige stillinger er ikke med i tallmaterialet.

	Antall personer			Antall årsverk			Kjønnsford. Ant		Kjønnsford. Årsv	
	kvinner	Menn	Totalt	kvinner	Menn	Totalt	kvinner	Menn	kvinner	Menn
Totalt 2014	1224	301	1 525	920,8	244,7	1 165,5	80,3 %	19,7 %	79,0 %	21,0 %
Totalt 2013	1223	341	1 564	918,1	278,1	1 196,2	78,2 %	21,8 %	76,8 %	23,2 %
Totalt 2012	1210	352	1 562	923,9	288,2	1 212,1	77,5 %	22,5 %	76,2 %	23,8 %
Totalt 2011	1196	340	1 536	911,3	273,4	1 184,7	77,9 %	22,1 %	76,9 %	23,1 %

#### Kjønnsfordeling totalt

	Antall personer			Antall årsverk			Kjønnsford. Ant.		Kjønnsford. Årsv	
	kvinner	Menn	Totalt	kvinner	Menn	Totalt	kvinner	Menn	kvinner	Menn
Fast ansatte	1159	279	1 438	874,6	229,0	1 103,6	80,6 %	19,4 %	79,2 %	20,8 %
Vikarer	65	22	87	46,2	15,7	61,9	74,7 %	25,3 %	74,6 %	25,4 %
Totalt	1224	301	1 525	920,8	244,7	1 165,5	80,3 %	19,7 %	79,0 %	21,0 %

De kommende tabellene gjelder fast ansatte

Diff lønn i menns favør er hvor mye høyere/lavere menns gjennomsnittslønn er i forhold til kvinner

Tallet er basert på lønnsnivå pr. person og følgende formel:  $(\text{menns gj.snitt.lønn} - \text{kvinneres gj.snitt.lønn}) / \text{menns gj.snitt.lønn}$

#### Total stillingsstørrelse

	2014						2013			2012		
	Antall personer			Andel			Andel			Andel		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
<35%	138	39	177	11,9 %	14,0 %	12,3 %	11,5 %	13,6 %	11,9 %	12,2 %	13,4 %	12,4 %
36-49%	44	4	48	3,8 %	1,4 %	3,3 %	3,2 %	2,2 %	3,0 %	4,0 %	2,1 %	3,6 %
50-75%	223	25	248	19,2 %	9,0 %	17,2 %	22,1 %	9,2 %	19,3 %	20,6 %	10,9 %	18,4 %
76-99%	228	20	248	19,7 %	7,2 %	17,2 %	19,8 %	5,7 %	16,8 %	21,3 %	7,3 %	18,2 %
100%	526	191	717	45,4 %	68,5 %	49,9 %	43,4 %	69,3 %	48,9 %	41,9 %	66,3 %	47,4 %
Totalt	1159	279	1438	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

#### Kjønnsfordeling og lønnsforskjell - Ledernivå

	2014						2013			2012		
	Antall personer			Kjønnsfordeling			Kjønnsfordeling			Kjønnsfordeling		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Diff lønn i menns favør	Kvinner	Menn	Diff lønn i menns favør	Kvinner	Menn	Diff lønn i menns favør
Toppleder	2	3	5	40 %	60 %	5,40 %	40 %	60 %	7,69 %	40 %	60 %	7,64 %
Virksomhetsleder	31	12	43	72 %	28 %	1,73 %	71 %	29 %	1,03 %	70 %	30 %	0,99 %
Totalt	33	15	48	69 %	31 %	6,02 %	68 %	32 %	5,40 %	67 %	33 %	5,37 %

#### Kjønnsfordeling og lønnsforskjell - tjenesteområder (ekskl. ledere)

Tjenesteområde	2014						2013			2012		
	Antall			Årsverk			Andel årsverk			Andel årsverk		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Diff lønn i menns favør	Kvinner	Menn	Diff lønn i menns favør
Grunnskole	370	85	455	320,6	78,4	399,0	80,3 %	19,7 %	4,9 %	80,7 %	19,3 %	4,9 %
Barnehage	59	3	62	48,1	3,0	51,1	94,1 %	5,9 %	-15,1 %	94,4 %	5,6 %	-16,0 %
Omsorg	507	77	584	324,0	47,1	371,2	87,3 %	12,7 %	-6,0 %	87,4 %	12,6 %	-5,6 %
Helse- og sosialtjenester	71	22	93	63,1	16,9	80,1	78,8 %	21,2 %	8,1 %	79,4 %	20,6 %	11,0 %
Infrastruktur - Bygg, VA, Vei	46	33	79	37,1	29,7	66,8	55,5 %	44,5 %	11,4 %	35,6 %	64,4 %	9,5 %
Kultur	33	15	48	20,3	10,9	31,2	65,1 %	34,9 %	-5,1 %	65,3 %	34,7 %	-6,3 %
Plan/Samfunn	15	19	34	13,8	18,0	31,8	43,4 %	56,6 %	8,4 %	42,6 %	57,4 %	7,4 %
Fellestjenester, ledelse og poli	46	14	60	39,4	14,0	53,4	73,8 %	26,2 %	7,2 %	76,6 %	23,4 %	5,8 %
<b>Totalsum*</b>	<b>1 147</b>	<b>268</b>	<b>1 415</b>	<b>866,4</b>	<b>218,1</b>	<b>1 084,5</b>	<b>79,9 %</b>	<b>20,1 %</b>	<b>4,8 %</b>	<b>77,5 %</b>	<b>22,5 %</b>	<b>3,9 %</b>

\* Personer som arbeider i flere tjenesteområder medfører at antallet personer i denne tabellen er høyere enn kommunens totaltall.

#### Kjønnsfordeling og lønnsforskjell - utdanningsnivå (ekskl. ledere)

	2014						2013			2012		
	Antall personer			Årsverk			Kjønnsfordeling			Andel av fordelt på kjønn		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Diff lønn i menns favør	Kvinner	Menn	Diff lønn i menns favør
Ufaglært	338	87	425	222,6	64,5	287,1	78 %	22 %	27 %	31 %	28 %	1,5 %
Faglært	313	35	348	234,9	29,2	264,1	89 %	11 %	28 %	14 %	25 %	1,4 %
Høgskole int. 3 år	207	43	250	175,2	37,1	212,3	83 %	17 %	21 %	18 %	20 %	5,5 %
Universitet/hs over 3 år	225	83	308	199,7	75,1	274,8	73 %	27 %	24 %	36 %	26 %	2,2 %
Annet	44	16	60	34,0	12,1	46,0						
<b>Totalt</b>	<b>1 127</b>	<b>264</b>	<b>1 391</b>	<b>866,4</b>	<b>218,1</b>	<b>1 084,5</b>	<b>80 %</b>	<b>20 %</b>	<b>100 %</b>	<b>100 %</b>	<b>100 %</b>	<b>4,8 %</b>

\* Personer med utdanning som ikke passer i gruppene, eller som ikke har fått registrert utdanningskode ved uttrekkestidspunkt

#### Kjønnsfordeling - Fravær pga. barns sykdom

	2014		2013		2012	
	Dagsv	Fravær%	Dagsv	Fravær%	Dagsv	Fravær%
Menn	174	0,24 %	149	0,20 %	183	0,26 %
Kvinner	795	0,33 %	701	0,29 %	682	0,29 %
Totalt	970	0,31 %	849	0,27 %	865	0,28 %

## Vedlegg 2: Status for tjenesteområdenes fokusområder og mål

### Mål og tiltaksplan Samfunn

Tabellen viser mål og tiltak på samfunnsområdet som gjelder hele kommuneorganisasjonen.

<p><b>Klima og energi</b></p> <p><u>Mål</u></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Redusere utslipp av klimagasser fra stasjonære og mobile kilder i egen virksomhet</li><li>• Stimulere innbyggere og næringsliv til energi- og klimainnsats</li></ul> <p><u>Tiltak</u></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Implementere mobilitets- og kjøretøystrategi i kommunens organisasjon</li><li>• Vurdere revisjon av energi- og klimaplanen for kommunen</li><li>• Utvikle undervisningsopplegget KlimAvis for Lier</li><li>• Utarbeide mer og bedre energi- og klimainformasjon til innbyggere og næringsliv</li></ul>	<p>Delvis i rute, med redusert kapasitet p.g.a. permisjon.</p> <p>I rute</p> <p>Melding til MU mai 2014. Strategien implementert deretter. Innkjøp av elsykler til ytre og øvre Lier hjemmetjeneste gjennomført. Anbudskonkurranse er gjennomført for leveranse av ladeenheter/ladestasjoner til kommunens ladbare biler.</p> <p>Utsatt til 2015, gjeldende plan forlenges med et år, jfr. 1. tertialrapport.(pr d.d. ser vi nå på mulighet på samarbeid om revisjonen med Røyken (evt. Også Hurum). Avklaring så fort som mulig, med påfølgende oppstart av arbeidet).</p> <p>MU behandlet sak i mai 2014. Prosjektet er utsatt til høst 2015 og er koordinert med Lierskolen. Kommunestyre for barn og unge har energi og klima som tema i mars 2015, og vil knyttes til arbeidet med KlimAvis</p> <p>KlimAvisa vil bli fulldistribuert i Lier kommune i løpet av høst 2015. Kommunens nye nettsider gir bedre struktur for å kommunisere energi- og klimainformasjon til våre innbyggere. Miljø og klimaambisjoner ved utviklingen av Lierstranda og 0-visjonen vil bli kommunisert gjennom prosjektet.</p>
--	--

<ul style="list-style-type: none"> <li>• Utvikling av Lierstranda som en klima- og energinøytral fjordby</li> </ul>	<p>«Strategisk plattform med Masterplan» for Lierstranda og Brakerøya er utarbeidet og skal godkjennes jan.-mars 2015. Anbudskonkurranse for Konsulent til energiutredning gjennomført des. 2014, utredning gjennomføres første halvår 2015.</p>
<p><b>Bedre folkehelse</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Flere leveår med god helse i befolkningen og reduserte sosiale helseforskjeller</li> </ul> <p><u>Tiltak:</u> Helsefremmende og forebyggende folkehelsearbeid</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Økt fokus på helsefremmende levevaner i barnehage og skole</li> <li>• Satse på helsefremmende tiltak for alle liunger</li> <li>• Videreutvikle folkehelsearbeidet for seniorer</li> </ul> <p>Tidlig intervensjon hos personer i risikogrupper</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Videreutvikle lavterskeltilbud innen psykisk helse, slik som «Kurs i mestring av depresjon» (KID).</li> <li>• Etablere frisklivsentral som kan gi støtte til å endre levevaner</li> </ul> <p>Formidle kunnskap om folkehelsesammenhenger</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Bidra til fokus på folkehelse i alle kommunens virksomheter – «helse i alt vi gjør» (jf. Health in All Policies – WHO) – synliggjøre folkehelsearbeid – folkehelsearrangementer</li> </ul>	<p>I rute. Det jobbes systematisk med å videreutvikle det kommunale folkehelsearbeidet</p> <p>I rute.</p> <p>I rute. Jfr. kommunens ny nettside: <a href="http://www.lieropplevelser.no">www.lieropplevelser.no</a>, med bl.a. turforslag</p> <p>I rute.</p> <p>I rute.</p> <p>Fullført.</p> <p>I rute.</p>

## Åpen, verdidrevet og samfunnsansvarlig kommuneorganisasjon

### Mål:

- Etablert en etisk standard for kommunens virkeområder
- Sikret åpenhet og tilgjengelighet knyttet til ivaretagelsen av kommunens samfunnsmandat, tjenestetilbud og regelforvaltning

### Tiltak:

- Videreføre refleksjon i kommuneorganisasjonen og folkevalgte organer basert på etikkplakaten og de etiske retningslinjene
- Deltar i nettverk med andre kommuner i regi av KS og Transparency International
- Videreutvikle og benytte tilgjengelige formidlingskanaler som sosiale media, hjemmesider og direkte dialog med innbyggere og næringsdrivende for å forsterke innsikt i – og åpenhet rundt – forvaltningen.

I mars ble siste samling for korrupsjonsforebyggende nettverk i KS gjennomført. Der ble erfaringer, lærdommer og anbefalinger fra kommuner i nettverkene oppsummert.

Det arbeides løpende med å forbedre kommunikasjonen med kommunens innbyggere og næringsdrivende. Kommunens hjemmesider blir videreutviklet



## Digitale ferdigheter

### Mål:

- Elevene i lierskolen praktiserer godt nettvett og bruker digitale verktøy for å øke læringsutbyttet.

### Indikatorer:

Alle skolene skal skåre over landsgjennomsnittet på følgende indikatorer i elevundersøkelsen på 5.-10. trinn:

- Hvor ofte bruker du pc/data/internett i skolearbeidet
- På skolen bruker vi digitale verktøy for å lære (digitale verktøy er for eksempel datamaskin, nettbrett og interaktiv tavle)
- På skole lærer jeg å tenke over hvordan jeg bruker informasjon fra internett.

### Tiltak:

Skolene utvikler kompetanse og tar i bruk digitale verktøy i sitt analysearbeid. Lierskolen bruker felles mal for analyse og oppfølging av elevenes læring. Videreutvikle digital handlingsplan.

- Nettverk for systemansvarlige
- Arbeid med digitale ferdigheter skal synliggjøres i lærernes planer.
- Skolene prøver kontinuerlig ut verktøy, programmer og metoder som f.eks. OneNote, nettbrett, Dragonbox og SmartResponse
- Videreutvikle bruk av læringsplattform

Arbeidet med en erstatning for MLG er inne i en slutfase med antatt oppstart høst 2015.

Gullaug skole er i gang med sitt nettbrettprosjekt på 5.trinn basert på Hennesmarka skole sine erfaringer. Elevene har økt sin bruk av digitale verktøy betraktelig gjennom prosjektet- brettene er i bruk daglig og i nesten alle timer.

Elevundersøkelsen viser at ca.70 % av elevene i lierskolen mener de lærer å være kritisk til informasjon de finner på internett. På spørsmålet om de lærer å tenke hvordan de kan bruke informasjon fra internett er tallene litt lavere, 68 % for i alle/eller i de fleste fag. Tallene over er i samsvar med tallene nasjonalt og i Buskerud.

På spørsmålet om de bruker digitale verktøy for å lære svarer 65 % at de gjør det i de fleste eller i mange fag. Her svarer elevene i lierskolen under nivået i Buskerud og Nasjonalt.

Det prøves til enhver tid ut nye metoder og programmer. Tall for januar viser at Salaby for barnetrinnet og Kikora for elever fra 5.trinn og oppover topper bruken av programmer som logges inn via vår Feideportal. Salaby tilbyr oppgaver og ressurser i alle fag mens Kikora er et matematikkprogram som gir elevene tilbakemelding for hver linje i alle utregninger.

## Barns oppvekst

### Læringsmiljø

#### Mål

Elever som er motiverte for læring.

- Skolen skal bidra til å utjevne sosiale ulikheter
- Grunnskolen i Lier skal bidra til at flere elever fullfører og består videregående skole

#### Indikatorer:

- Andelen elever som fullfører og består videregående opplæring

- Andelen elever som mottar spesialundervisning

- Elevundersøkelsen

#### Tiltak:

- Gjennomføre en analyse av de enkelte skolers bidrag til elevers læring.
- Samarbeid som beskrevet i liermodellen brukes av skolens ansatte.
- Skolene lager en plan i samarbeid med FAU for å involvere foreldrene
- Tilpasset opplæring gjennom praktisk og variert undervisning
- God klasseledelse
- Skolevandring
- Lærerne i lierskolen skal være faglig kvalifiserte, ha gode relasjoner og høye forventninger til sine elever.
- Elevene i lierskolen skal øke læringsutbyttet ved at de gis tydelige læringsmål og

Lierskolen arbeider aktivt med læringsledelse som har fokus på motivasjon og mestring, relasjoner, læringskultur og struktur og regler. Målet er hele tiden å øke elevenes læringsutbytte og klargjøre dem for videregående opplæring. Lier har en høy andel elever som starter i videregående

Andelen elever på kommunenivå som fullfører og består videregående opplæring finnes det pr. dags dato ikke riktige statistikker for. Det vi kan si noe om er hvor mange som starter i videregående opplæring. For skoleåret 2014/2015 er 282 av totalt 309 elever registrert i videregående opplæring i offentlige skoler. I tillegg er 24 elever registrert ved private skoler. Totalt er 306 av 309 elever registrert i videregående opplæring høsten 2014. Det betyr at 99 % av elevene er registrert i videregående opplæring høsten 2014.

Antall elever som får spesialundervisning i Lier er 10,1 % i 2013. Sammenlignet med Kommunegruppe 13 har 7,7 % som snitt og nasjonalt snitt på 8,3 % ligger Lier for høyt. Skolene, sammen med PPT, skal gå sammen om arbeidet med å redusere antall vedtak. Gjennom å styrke det ordinære tilbudet skal det gi bedre læringsresultater for alle. Det vil komme en politisk sak om dette våren 2015.

Det lages en egen politisk melding som omhandler elevundersøkelsen

Lier kommune har godkjent 16 søknader for videreutdanning av lærere. Bare 12 av lærere fikk tilbudet av utdanningsdirektoratet. 11 av søkerne går på studier knyttet til matematikk og regning.



<p>spesifikk vurdering i et trygt og læringsfremmede miljø.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Tilby veiledning til skolene på tilpasset opplæring</li> <li>• god faglig vurdering og veiledning</li> <li>• Være en aktiv samarbeidspartner for Buskerud fylkeskommune/de videregående skolene</li> <li>• Elever som har nådd målene for grunnskolen i norsk, matematikk eller engelsk kan fortsette med faget på videregående skole.</li> <li>• Inn på tunet</li> <li>• Ny Giv</li> <li>• Gnist – skolebasert kompetanseheving for ungdomstrinnet</li> </ul>	<p>Det jobbes videre med skolevandring på alle skoler. Rektorene melder at de gjennom vandringen får bedre kjennskap til lærernes praksis og kan i større grad være en støttende samarbeidspartner. Refleksjoner med skoleleder rundt egen undervisningspraksis oppleves som positivt av lærerne. Skolene er flinke til å knytte praksis til relevant forskning og læringsteorier som igjen er et viktig bidrag i profesjonsutviklingen til lærere og ledere.</p> <p>Gnist og Ny giv går inn i Nasjonal satsing på ungdomstrinnet fra høst-13 og som varer ut 2017. Lier er med fra høst -16. Lier har regning og vurdering for læring som prioriterte områder. Egen prosjektansvarlig for regning og vurdering for læring fortsetter utviklingsarbeidet med skolene.</p>
<p><b>Fysisk aktivitet</b></p> <p><u>Mål</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Lierskolen skal tilby alle barn daglig fysisk aktivitet</li> </ul> <p><u>Indikatorer:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Elevundersøkelsen</li> </ul> <p><u>Tiltak:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kroppsøvingstimer</li> <li>• Tilbud i SFO</li> <li>• Ulike aktiviteter i løpet av skoledagen</li> <li>• Timeplanfestet fysisk aktivitet på 5-7.trinn</li> <li>• Delta i «Aktiv på skolevei»</li> <li>• Prosjekt «Livslang bevegelsesglede»</li> <li>• Trivselsledere / midtttimeaktiviteter</li> </ul>	<p>Prosjekt «livslang bevegelsesglede» ved Sylling og Oddevall skoler er i rute og fungerer godt. Sylling skole har skjermet basisfagene norsk, matematikk og engelsk. De andre skolene følger opp sine planer.</p>

<p><b>Miljø</b></p> <p><u>Mål og indikator</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Alle virksomheter er miljøfyrtårnsertifisert og resertifisert</li> </ul> <p><u>Tiltak:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Virksomhetene følger opp kravene i miljøfyrtårnsertifiseringen og rapporterer på disse i egne rapporter</li> <li>• Landbruksdag</li> <li>• Skogbruksdag</li> </ul>	<p>Miljøkonsulenten arbeider med en ny modell for Miljøfyrtårn og skal revidere rutinene før alle virksomhetene skal resertifiseres. Høvik og Sylling skole er ikke sertifisert.</p> <p>Landbruksdag og skogbruksdag gjennomføres hvert år.</p>
<p><b>Sammen om læringsledelse</b></p>	
<p><b>Skoleeier</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Lier kommune skal være aktiv skoleeier og bidra til kvalitetsutvikling og økt læringsutbytte.</li> </ul> <p><u>Indikator:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Skoleeieranalysen (plukke ut de områder der vi scorer dårligst)</li> <li>• Andelen arenaer for dialog om elevers læringsutbytte</li> </ul> <p><u>Tiltak:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Lierskolen og politikere i tjenesteutvalget arbeider for kvalitetsutvikling gjennom deltagelse i «sammen om læringsledelse»</li> <li>• Administrasjonen og skoleledere jobber aktivt med å styrke ledelsen av utviklingsarenaer på den enkelte skole og på tvers av skoler</li> </ul>	<p>Utviklingsarbeidet “Sammen om læringsledelse” er i sluttfasen. Det er etablert dialogmøter mellom skoleeier og skoler.</p> <p>Det er besluttet at det skal gjennomføres en ny skoleeieranalyse for å måle om tiltakene så langt har hatt effekt.</p>

## Mål og tiltaksplan Barnehage

<p><b>Barns oppvekst</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kvalitetsbarnehager som er inkluderende med god allmenn pedagogisk kompetanse</li> <li>• Barnehagene setter inn nødvendige tiltak for barn og familier med behov for hjelp og støtte.</li> </ul> <p><u>Tiltak:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Forsterket fokus på «allmennpedagogikk»</li> <li>• Fortsette kompetanseheving innen språk og adferd</li> <li>• Barnehagepersonale som kommer i kontakt med risikoutsatte barn, skal få økt kompetanse om psykisk syke, vold og/eller rus</li> <li>• Økt satsing på språk for flerkulturelle barn</li> <li>• Alle pedagogiske ledere har kompetanse på hva som er viktig for god ledelse av en avdeling</li> <li>• Lage plan for økt fysisk aktivitet- livslang bevegelsesglede med sunt kosthold</li> </ul> <p>En time fysisk aktivitet med 15 minutter skal være intensivt (høy puls) daglig</p>	<p>Innovasjonsprosjekt – lærerikt og gjennomført.</p> <p>Tiltakene er gjennomført.</p> <p>Dette prosjektet er avsluttet.</p> <p>Vi har utarbeidet en plan for barns fysiske aktivitet slik at alle vil og tørr delta. Alle barnehagene har 15 minutter med aktivitet med høy intensitet.</p>
<p><b>Pedagogisk ledelse</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Vi har faglig kompetente pedagogiske ledere</li> </ul> <p><u>Indikatorer:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Medarbeiderundersøkelsen</li> </ul> <p><u>Tiltak:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Utvikling av pedagogiske ledelse gjennom kurs, fagdager og teamutvikling.</li> </ul> <p>Barnehagevandring. Systematisk observasjon og refleksjon over voksenrollen i møte med barn.</p>	<p>Det er førskolelærere i alle pedagogstillinger. De kommunale barnehagene har høy faglig kvalitet.</p> <p>Medarbeiderundersøkelsen gjennomføres i mars måned 2015.</p> <p>Barnehagevandring gjennomført i alle barnehagene etter fastsatte kriterier.</p>

<p><b>Kommunen som barnehagemyndighet</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Sikre god kvalitet i alle barnehager</li> <li>• Lier kommune jobber for at alle barnehagene setter inn nødvendige tiltak for barn og familier med behov for hjelp og støtte.</li> <li>• Sørge for at hver enkelt barnehage forstår og bruker informasjonen de får fra Lier kommune og sentralt hold</li> </ul> <p><u>Indikatorer:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Brukerundersøkelser</li> <li>• Kvalitetsrapportering</li> <li>• Avviksrapportering</li> <li>• Andel barn med behov for spesialpedagogisk hjelp i barnehagene i Lier</li> </ul> <p><u>Tiltak:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Faglig arena for styrere</li> <li>• Vi har et årshjul med informasjonsrutiner</li> <li>• Tilsyn i 12 barnehager</li> <li>• Felles opplæringsplan</li> <li>• Språkveileder og språknettverk.</li> <li>• Skolere pedagoger i språknettverket i «Flerspråklig og flerkulturelt pedagogisk arbeid» og «Språk i barnehagen»</li> <li>• Implementerer veileder «Barns trivsel – voksnes ansvar». Forebyggende arbeid mot mobbing</li> </ul> <p>Skolere og veilede pedagogene/barnehagelærerne i allmennpedagogiske tiltak</p>	<p>Vi har gjennomført seks varslede tilsyn våren. Høsten ble det gjennomført tilsyn med bruk av spesialpedagogiske ressurser.</p> <p>Det har vært gjennomført fire faglige arenaer for styrere i kommunale og private barnehager. Styrerne har hatt sin årlige styrersamling der vi bl.a. har revidert kvalitetsplanen.</p> <p>Felles opplæringsplan for kommunale og private barnehager er sendt til Fylkesmannen. Planen utløste kr 155 000,- fra Fylkesmannen.</p>
--	---

## Mål og tiltaksplan Omsorg

<p><b>Folkehelseperspektivet helsefremming og forebygging</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Videreutvikle fritidsnettverket for barn og unge med bistandsbehov</li> </ul>	<p>Dette arbeidet er i gang det er bl.a. opprettet 5 fritidsgrupper.</p>
<p><b>Samhandlings-reformen</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Gi et kommunalt tilbud til alle pasienter med behov som er utskrivningsklare fra sykehus</li> <li>• Unngå innleggelser i sykehus fra egne virksomheter</li> </ul>	<p>Oppnådd.</p> <p>Høyt fokus og nådd for de fleste. Det har vært markant nedgang hos noen av virksomhetene i 2013, og da vanskelig å oppnå ytterligere 15 % nedgang.</p>
<p><b>Gode levekår for alle grupper av befolkningen</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Alle som fyller 75 år skal tilbys veiledning om ernæring, fysisk aktivitet og gevinstene ved å oppsøke sosiale møteplasser</li> </ul>	<p>Gjennomført!</p> <p>Politisk melding (november 2014) der det ble begrunnet ønske om endring av alder fra 75 år til 78 år.</p>
<p><b>Rekruttere, beholde og utvikle medarbeidere</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Felles mål sykefravær – tallfestet nærvær på i gjennomsnitt 92 %</li> </ul>	<p>Gjennomsnitt for virksomhetene er 89,9 %.</p>
<p><b>Videreutvikling av kommunens velferdstjenester</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kapasitetsutnyttelse av brukerrettede årsverk skal være minst 65 % i hjemmetjeneste</li> <li>• Kapasitetsutnyttelse av brukerrettede årsverk skal være minst 90 % i institusjoner og bofellesskap</li> <li>• Videreutvikle seniorsentrene for å redusere behov for hjemmehjelp og institusjonsplasser</li> </ul>	<p>Oppnådd</p> <p>Oppnådd</p> <p>Godt besøkt, og det har til tider vært ledig kapasitet på sykehjemmene, så det kvalifiserer til oppnådd om dette legges til grunn.</p>

### Økologiske matvarer

Mål:

- Oppnå 12 % forbruk av økologiske matvarer.

Oppnådd

## Mål og tiltaksplan Helse/sosial/barnevern

<p><b>Barneverntjenesten</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Alle undersøkelser skal være gjort innen 3 måneder.</li> <li>• Tidlig intervensjon for å fange opp problemet på et tidlig tidspunkt for å kunne gi riktig hjelp til rett tid</li> <li>• Opprettholde en proaktiv og kvalitativ tjeneste, jobbe med evidensbaserte tiltak, fokus på endringsarbeid</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ingen fristoversittelse</li> <li>• Virksomheten medvirker og er pådriver i felles samhandlingsprosjekter i kommunen: «Barnet og rusen», «En helhetlig helsetjeneste for ungdom mellom 18-23 år», utarbeider app: «Barn som bekymrer» og «Barnefattigdom».</li> <li>• Gir informasjon til samarbeidspartnere, samt deltar på ulike samarbeidsarenaer, både på individ- og systemnivå.</li> <li>• Deltar aktivt med forbyggende tiltak, jf. Lier-modellen (tverrfaglig samhandling i et folkehelse perspektiv).</li> </ul> <p>Følgende fokuseres på:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kompetansehevende tiltak av personalgruppa</li> <li>• Bruk av evidensbaserte tiltak (innebærer at tiltakene som benyttes har en dokumentert effekt)</li> <li>• Ulike endringstiltak benyttes i form av ulike veiledningstiltak – tilbys i gruppe/individuell både til foreldre og barn</li> </ul>
<p><b>Sosialtjenesten i NAV</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ha redusert gjennomsnittlig stønadperiode</li> <li>• Ha gitt brukerne mulighet til å bygge kompetanse og bli selvhjulpne</li> <li>• Ha redusert antall sosialstønadsmottakere med barn</li> <li>• Ha bidratt til å oppfylle målene i boligsosial- og rusmiddelpolitisk handlingsplan</li> <li>• Ha redusert antall unge uten arbeid eller aktivitet</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ikke nådd.</li> <li>• Økt antall ansatte i ungdomsteamet for herav å få brukt mere tid på individuelle samtaler for å få avklart brukers hjelpebehov. Mye av tiden brukes til motivasjon for jobbsøking.</li> <li>• Ikke nådd</li> <li>• Gjennomføres faste møter med Lier bolig selskap, deltagere i møtene er representanter oss, psykisk helse, brukerkontoret og hjemmetjenesten. På møtene har vi faste punkter vedrørende anskaffelse av nye boliger og boligsosialhandlingsplan. Boligsosial handlingsplan skal rulleres.</li> <li>• Se prikk pkt.2</li> </ul>



<p><b>Helsetjenesten</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Utvikle metoder for å fange opp barn/unge med psykiske vansker og tverrfaglig samarbeid rundt disse.</li> <li>• Gi likt og forsvarlig helsetilbud til befolkningen i henhold til nasjonale anbefalinger for tjenesten</li> <li>• Helsestasjonstjenesten skal øke sine meldinger til barnevernstjenesten</li> </ul>	<p>Justert interne rutiner for henvisning til Psykisk helse barn og unge</p> <p>Helsestasjonen for ungdom har hatt en kampanje for å bli mer kjent blant ungdom, bl.a. med bruk av egen logo og facebook. Dette videreføres med egne «roll up» til både ungdomsskoler og videregående skoler. Psykisk helse, helsesøster, lege og NAV vil bidra inn i møte med ungdom.</p> <p>Det er styrket helsesøsterbemanning. Det er leid inn ekstra lege for å gjennomføre undersøkelser av «skolestartere».</p> <p>Ikke nådd</p>
<p><b>Voksenopplæringen</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Over landsgjennomsnittet av flyktingene kommer ut i arbeid etter endt introduksjonsprogram</li> <li>• Minst 90 % av de som fullfører opplæringen i norsk og samfunnskunnskap skal bestå norskprøve 2 og 3.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Samarbeid og dialog med NAV har vært en prioritet. Vi har nedsatt en arbeidsgruppe som jobber med å utvikle introduksjonsprogrammet.</li> <li>• Tall for 2014 er ikke tilgjengelige per 18.2.2015.</li> </ul> <p>Nådd med 92,3 %.</p>

## Mål og Tiltaksplan Kultur

<p>Tilbud til barn og unge</p> <p>Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Gi alle barn og unge tilbud om varierte og aktuelle kulturaktiviteter</li><li>• Gi kulturtilbud til barn og unge der de bor, og så langt det er mulig umiddelbart etter skoletid</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Kulturskolen gir undervisning på skolene rundt i kommunen etter skoletid</li><li>• Alle tre bibliotekavdelinger (Lierbyen, Sylling og Tranby) er åpne etter skoletid (Sylling to dager pr uke)</li><li>• Økt samarbeid med kommunens hjelpetjenester for barn og unge (= nye brukergrupper) har resultert i at vi når flere barn/unge og har flere åpne dager.</li><li>• Høvik, Sylling (vår)/Gullaug (høst) fritid og Tranby ungdomskafe gir etter skoletid-tilbud til sammen alle ukedager, og Lier musikkverksted gir undervisning fire dager i uken og er åpent sju dager pr. uke.</li><li>• Ferietilbud er gjennomført i vinterferie og sommerferien med stor oppslutning, og tilbudt også i høstferien da for få meldte seg på.</li><li>• Kulturskoleuka og Ungdommens Kulturmønstring arrangeres hvert år. UKM 2014 var det største noensinne, med over 200 deltakerungdommer.</li></ul>
<p>Møteplasser</p> <p>Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Etablere ny kultursal med scene i Lierbyen</li><li>• Bedre utnyttelse av eksisterende arenaer og møteplasser via informasjon, tilrettelegging og egne arrangementer.</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Sak om ambisjon vedr kultursalen ble lagt fram i juni 2014. Salen har fått navnet Lier kulturscene. Ansettelse ble gjennomført i nov/des.</li><li>• Økt antall arrangementer på biblioteket</li><li>• Økt aktivitet i Kulturskolens nye lokaler på Stoppen</li><li>• Flere lokaler for kulturaktiviteter er under oppgradering, bl.a. torget på Høvik skole og Hegg gamle skole.</li></ul>

<p>Kulturarv</p> <p>Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Gjøre Liers kulturarv tilgjengelig og kjent</li> <li>• Ta vare på viktige kulturminner og –miljøer i Lier</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Temaplan kulturminner legges fram i 2015.</li> <li>• Informasjon på nett er oppdatert</li> <li>• Aktivt samarbeid med bygdetunet om arrangementer som Tidsreisen, Eplefestivalen og faste skolebesøk for to trinn er gjennomført.</li> </ul>
<p>Folkehelse</p> <p>Mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Flere deltakere på kulturarrangementer og fritidsaktiviteter</li> <li>• Gjøre friluftstilbudene bedre kjent og enklere å bruke.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Planlegging av ”Friluftslivets år” i 2015 kom godt i gang, med mange tiltak med sikte på å tilrettelegge for økt friluftsliv.</li> <li>• <a href="http://www.lieropplevelser.no">www.lieropplevelser.no</a> ble lansert, med forslag til turer og opplevelser i Lier</li> <li>• Økt samarbeid med frilufsorganisasjoner som organiserer aktiviteter er etablert, bl.a. med friluftsskoler og ferietilbud som resultat.</li> </ul>

## Mål og tiltaksplan Infrastruktur

<p><b>Redusert energiforbruk</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Bidra til 20 % reduksjon i energiforbruket i forhold til 2007-nivå innen 2020.</li> </ul> <p><u>Tiltak:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Skifte ut gammelt veilysanlegg</li> <li>• Energieffektive nybygg</li> <li>• Driftsoptimalisering og brukerbevissthet</li> <li>• Effektiv arealutnyttelse</li> </ul>	<p>Mål om reduksjon i energiforbruket er i rute og i henhold til energi og klimaplan. Utskifting av gammelt veily er forsinket på grunn av kapasitet. Energieffektive bygg ivaretas i prosjektene og er i rute.</p> <p>Pågår Pågår</p>
<p><b>Vann på avveie</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Det totale vannuttaket i samarbeidskommunene (Drammensregionen) skal som et minimum stabiliseres på 2010-nivå, slik at befolkningsvekst møtes med tilsvarende reduksjoner i lekkasjetapene.</li> </ul> <p><u>Tiltak:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Fornye ledningsnett i henhold til tiltaksplanen i Temaplan avløp.</li> <li>• Implementere og ta i bruk nytt anleggsregister for bedre kartlegging av vannforbruket.</li> <li>• Vannmålerdekning på 100 % innen 2015.</li> </ul>	<p>Vannuttaket 2014 fortsetter samme positive utvikling som i 2013</p> <p>Prosjektporteføljen er omfattende, fortsatt noen forsinkelser. Arbeidet videreføres i Viva Iks</p> <p>Arbeidet er i gang og utføres i VIVA IKS I rute.</p>
<p><b>Langtidsplaner</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Oppdatere vedlikeholdsplan for vei for å sikre optimal ressursbruk.</li> </ul> <p><u>Tiltak:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Avsette ressurser til dette arbeidet.</li> </ul>	<p>Forventet politisk behandling etter sommerferien 2015. Saksbehandles av Viva Iks.</p>

## Mål og tiltaksplan Plan og samfunn

<p><b>Næringsutvikling i jord og skogbruk</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Øke den lokale matproduksjonen i tråd med nasjonal målsetting.</li> </ul> <p><u>Tiltak:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Stimulere til økt bruk av tilskuddsmidler til drenering av dyrket mark for å øke arealenes produksjonsevne i fireårs-perioden.</li> <li>• Høyt fokus på jordvern gjennom videreutvikling av årlig tilbakemelding til politisk om omdisponering og nedbygging av dyrket mark.</li> <li>• Gjennomføre informasjons- og inspirasjonsmøte for nye bønder sammen med Lier Bondelag</li> <li>• Utrede «Liers grønne perler» - en reiserute i Lier for å markedsføre kortreist mat og andre severdigheter</li> </ul>	<p>Det er gitt god informasjon til næringa om tilskudd til drenering av jordbruksarealer, og antall søknader endte på 11, en bra økning i forhold til 2013 da det kom inn 4 søknader. I 2013-2014 er det gitt tilskudd til drenering av 478 daa.</p> <p>Foreløpige Kostratall viser lave tall for omdisponert jordbruksareal til andre formål (8,2 daa). I løpet av året vil det bli lagt fram en melding som viser utvikling i omdisponert areal over flere år.</p> <p>Informasjonsmøte for nye bønder er gjennomført med god oppslutning og gode tilbakemeldinger.</p> <p>«Liers grønne perler» er realisert gjennom portalen «Lier opplevelser»</p>
<p><b>Jordvern, miljø og forurensing</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Minske forurensning og avrenning til Lierelva</li> </ul> <p><u>Tiltak:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Jobbe for at det etableres tilstrekkelige kantsoner mot vassdrag og riktig håndtering av husdyrgjødsel, gjennom økt fokus og ved kontroll av tilskuddsordninger i landbruket.</li> <li>• Kartlegge, kontrollere og følge opp at alle brukere med privat avløpsanlegg har anlegg som ligger innenfor normen</li> <li>• Fortløpende oppfølging av alle</li> </ul>	<p>Det er gjennomført kontroll av kantsoner mot Lierelva i forbindelse med kontroll av Tilskuddsordningene i landbruket. Ingen store avvik ble oppdaget på de kontrollerte eiendommene i 2014.</p> <p>Kartleggingsarbeidet er gjennomført og fokuset retter seg nå mot kontroll og oppfølging. Det har vært spesiell oppmerksomhet på minirensanlegg og det viser seg dessverre ved kontroll at mange av disse ikke oppnår tilfredsstillende renseeffekt.</p> <p>Henvendelser knyttet til ulovlige fyllinger,</p>

<p>henvendelser som knytter seg til miljøkriminalitet som ulovlige fyllinger, hensetting av bilvrak, etc.</p>	<p>bilvrak, søppel, etc. prioriteres og håndteres raskt. Dette for at de som sier ifra skal oppleve at deres henvendelse tas på alvor og at de som gjør noe i strid med regelverket får en rask reaksjon.</p>
<p><b>Nettbaserte og brukervennlige innsynsløsninger via hjemmesiden til kommunen</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Innsynsløsning knyttet til plansaker (plandialog) og oppmålingssaker (oppmålingsdialog) på plass innen utgangen av 2014</li> <li>Innsynsløsning for byggesaker (byggesaksdialog) på plass innen utgangen av 2016</li> </ul> <p><u>Tiltak:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Fullføre arbeidet med digitalt planregister, deretter å implementere programvaren i vår kartportal sammen med vår leverandør Norconsult.</li> </ul>	<p>Plan-/oppmålingsdialogen er ennå ikke tatt i bruk/implementert. Arbeidet har vært mer krevende enn først antatt. Lier kommune er i dialog med Fjell kommune som er første kommune som tok denne løsningen i bruk rett før årsskifte.</p> <p>Det kommer egen sak om fremdriften før sommeren.</p> <p>Planregisteret er nå digitalisert og tilgjengeliggjort i kommunens kartportal. Dette gir både publikum, profesjonelle aktører og kommunens saksbehandlere mye mer presis informasjon om gjeldende planer i kommunen.</p>
<p><b>Effektiv og korrekt saksbehandling</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Alle saker skal behandles innenfor lovpålagte tidsfrister og ha en god kvalitet</li> </ul> <p><u>Tiltak:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Jobbe med effektivisering blant annet gjennom å videreutvikle hjelpemidler som kartverket, flybilder, etc.</li> <li>Videreutvikle ePhorte (saksbehandlingsverktøyet) og forsterke opplæringen</li> </ul>	<p>Opplæring gjennomført. Systemleverandøren har varslet at en ny og oppdatert versjon av byggesaksmodulen er på vei, vi har store forventninger til at denne vil løse mange av våre utfordringer.</p>

### Brukervennlig og oppdatert kartportal

Mål:

- Oppdatere grunnkartbaser og følge opp forvaltningsavtalen for disse geodatasett bestemt i "Norge digitalt" avtalen

Tiltak:

- Ajourføring og nykonstruksjon av FKB – Felles kartdatabase (Geovekstprosjekt)
- Tilrettelegge for flere temadatasett mot vår Web-innsynsløsning i Lier

Kartet ble oppdatert sommeren 2014, som et Geovekst-prosjekt og kartportalen er tilrettelagt for flere temadatasett.



## Mål og tiltaksplan HR og støtteenheter

<p><b>Kompetente og engasjerte medarbeidere</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Alle medarbeidere skal kjenne Lier kommunes verdigrunnlag og virksomhetens mål</li> <li>• Oppdaterte strategier på rekruttering og kompetanseutvikling foreligger.</li> <li>• I tråd med jobbstrategien har Lier kommune til enhver tid disponibelt tiltaksplasser for unge voksne under 30 år og har etablert et godt samarbeid med NAV Lier.</li> <li>• Læringeordningen styrkes i kommende periode slik at kommunen er på nivå med KS målsetting om 1 lærling pr 1000 innbyggere i løpet av 2015.</li> <li>• Opptrapping fra 5 til 11 helsefagarbeidere</li> <li>• Opptrapping fra 5 til 9 barne- og ungdomsarbeidere</li> <li>• Opprette 2 plasser for kontor og administrasjon</li> <li>• Opprette 1 lærlingeplass i Lier Drift</li> <li>• Videreføre 1 plass for IKT servicefag</li> </ul>	<p>Lier kommune har disponible tiltaksplasser for unge voksne under 30 år.</p> <p>13 nye lærlinger har startet i august 2014, inkludert 6 lærlinger som går det nye dobbeltløpet ved Lier vgs. Totalt 20 lærlinger ansatt Lier kommune pr dato. Opptrappingsplanen for lærlinger går etter planen. Læringsamlinger og veiledersamlinger avholdes halvårlig.</p>
<p><b>Ledere som kan, tør og vil</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ledere kjennetegnet ved utførelse av lederverdiene dialog, resultatskaping, utvikling og motivasjon (DRUM)</li> <li>• Lederutviklingsprogram som kombinerer interne lederarenaer og annen kompetanse for ledere.</li> <li>• Tilstrekkelig økonomikompetanse hos virksomhetsledere er sikret gjennom opplæring og oppfølging.</li> </ul>	<p>Lederforum og fagdager for ledere avholdt som planlagt med gode tilbakemeldinger.</p> <p>Innovasjonsprogrammet fase 1 har vært vellykket og ført til forbedringsprosjekter i deltakende virksomheter. Programmet videreføres første halvår 2015.</p>
<p><b>Arbeidsglede og nærvær</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Nærværet i Lier kommune skal ligge på 94 % innen utgangen av 2015.</li> <li>• Systemverktøy som kvalitetssikrer ledernes</li> </ul>	<p>Legemeldte fravær i Lier kommune 2014 på 7,2 %.</p> <p>Oppfølgingsverktøyet er implementert og i</p>

<p>sykefraværsoppfølging er på plass.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Etablert «tilretteleggingsråd» med ansvar for langtidssykefravær på tvers av virksomhetene.</li> <li>• Prioriterte virksomheter har fått styrket bistand på prosess og gjennomføring av lokale tiltak for økt arbeidsglede og redusert fravær.</li> <li>• Kunnskap og erfaringer fra kvalitetskommuneprogrammet er videreført i nye prosjekter.</li> </ul>	<p>bruk. Utsatt til 2015.</p> <p>Fortløpende bistand på prosess og gjennomføring av aktivitet og tiltak.</p> <p>Videreført i prosjekt «Arbeidsglede og Nærvær», deles også med resten av organisasjonen.</p>
<p><b>Nyskaping</b></p> <p><u>Mål:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• For å sikre handlingsrom, kvalitet og fleksibilitet i tjenester og service, gjennomgås og vurderes organisasjons- og ledelsesstrukturen.</li> <li>• Alle virksomheter har innført kvalitetssystemet.</li> <li>• Alle virksomheter har lokale "brukerutvalg" som organ for brukarmedvirkning og brukerdialog.</li> </ul>	<p>Prosjektorientert innovasjonsprogram iverksatt.</p> <p>Organisasjonsprosesser pågår i flere deler av kommunen ifm selskapsvurderinger, konkurranseutsetting og en større utviklingsprosess i helse og omsorg.</p> <p>Kvalitetsarbeidet revitaliseres.</p>